

Valsts valodas
centrs

Latvijas Republikas tiesību aktu tulkošanas rokasgrāmata

LV > EN

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBU AKTU TULKOŠANAS ROKASGRĀMATA

Redakcijas

<u>Datums</u>	<u>Veiktie labojumi</u>
02.05.2022.	<p>Ievadā nomainīts e-pasts.</p> <p>2. nodaļa. Pievienota rindkopa par terminoloģiju. Veikti stilistiski labojumi. Daļa par modālajiem darbības vārdiem papildināta ar informāciju par “need not”, tabulām un piemēriem.</p> <p>3. nodaļa. Pievienota rindkopa par artikulu lietojumu virsrakstos.</p> <p>4. nodaļa. Papildināts ievada teksts par terminoloģiju. 4.3. un 4.6. sadaļā papildināts teksts. 4.6. un 4.7. sadaļā pievienoti papildu piemēri.</p> <p>5.2. sadaļa. Papildināta informācija.</p> <p>6.1.1. sadaļa. Papildināti piemēri.</p> <p>6.1.2. sadaļa. Papildināti piemēri.</p> <p>6.1.4. sadaļa. Pievienoti papildu piemēri.</p> <p>6.1.6. sadaļa. Pievienoti papildu piemēri.</p> <p>6.2. sadaļa. Papildināta informācija par domuzīmju lietojumu.</p> <p>6.3.2. sadaļa. Papildināti piemēri.</p> <p>6.3.5. sadaļa. Papildināti piemēri.</p> <p>6.4.2. sadaļa. Papildināti piemēri.</p> <p>6.4.5. sadaļa. Veiktas izmaiņas attiecībā uz Latvijas Bankas nosaukuma tulkošanas praksi.</p> <p>7. nodaļa. Pievienoti jauni termini, pievienoti terminu skaidrojumi.</p>

PRIEKŠVārds

Uzkrājoties pieredzei, mainās arī mūsu priekšstati par to, kā nodrošināt visprecīzāko Latvijas Republikas tiesību aktu (likumu un Ministru kabineta noteikumu) tulkojumu angļu valodā, lai panāktu gan precīzu terminu atveidi, gan saglabātu vienotu stilu. Turklāt laika gaitā nedaudz mainījusies arī Latvijas tiesību aktu valoda un tajos lietotā terminoloģija, tādēļ atbilstības nodrošināšana starp agrākajos gados veiktajiem tulkojumiem un vēlāko grozījumu iestrādāšana teksta konsolidētajā versijā gandrīz ik reizi prasa no tulkotājiem un redaktoriem spēju rast iespējami labāko risinājumu, apzinoties, ka absolūts ideāls nav sasniedzams.

Tomēr tieši šī grūtību pārvarēšana ļāvusi šajā darbā iesaistītajiem Valsts valodas centra Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta tulkotājiem, terminologiem un redaktoriem pamanīt kopīgās likumsakarības, kas noteikti būtu jāatspoguļo rokasgrāmatas papildinātajā versijā. Tādējādi apkopota iestādes kolektīvā pieredze, kas ļauj fiksēt un saglabāt daudzu agrākajā Tulkošanas un terminoloģijas centrā (no 1997. līdz 2009. gadam) un Valsts valodas centrā (kopš 2009. gada) strādājošo personu izstrādātos tulkošanas principus un tos attīstīt atbilstoši mūsdienu vajadzībām. Rokasgrāmata dalās ar Valsts valodas centrā paveikto, bet tieši tādēļ tā būs interesanta ikvienam tulkotājam un nozares speciālistam. Izsaku cerību, ka rokasgrāmatā īpaši ieskatīsies jaunu tiesību aktu veidotāji, lai pārlicinātos, ka visu iespējams tulkot, bet vienlaikus arī izprastu, ka normu tulkojamība, proti, iespēja tos adekvāti (ne burtiski) izteikt arī svešvalodā vistiešākā veidā saistīta ar precīzu valodas lietojumu oriģināltekstā.

Vislielāko pateicību pelnījušas Valsts valodas centra Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta tulkotājas Guna Krutova un Linda Sirmā, kuras pielika pūles, iestrādājot papildinājumus rokasgrāmatas atjauninātajā versijā.

Valsts valodas centra direktors:

M. Baltiņš

SATURS

PRIEKŠVārds.....	4
SATURS.....	5
1. IEVADS	7
2. JURIDISKĀ VALODA.....	8
3. ANĢĻU VALODAS LIETOJUMS	13
4. LIKUMU TULKOŠANA.....	19
4.1. Likuma galvene	19
4.2. Likuma nosaukums.....	20
4.3. Nodaļas, sadaļas, panti, daļas un punkti	21
4.4. Pārejas noteikumi.....	22
4.5. Informatīvā atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām	23
4.6. Pieņemšanas un spēkā stāšanās norādes	23
4.7. Grozījumi.....	24
4.8. Pielikumi.....	25
5. MINISTRU KABINETA NOTEIKUMU UN CITU NORMATĪVO AKTU TULKOŠANA	26
5.1. Noteikumu galvene.....	26
5.2. Punkti un apakšpunkti.....	29
5.3. Grozījumu noformēšana	31
5.4. Standartfrāzes	32
5.5. Institūciju nolikumi.....	33
5.6. Terminoloģijas saskaņošana	33
5.7. Citi normatīvie akti	34
6. VISPĀRĪGI VALODAS JAUTĀJUMI	36
6.1. Lielo sākumburtu lietojums	36
6.1.1. Institūciju un iestāžu nosaukumi.....	36
6.1.2. Tiesību aktu un instrumentu nosaukumi.....	36
6.1.3. Tiesību aktu panti, punkti, daļas	37
6.1.4. Oficiālie tituli un amati	38
6.1.5. Politiskās vienības.....	38
6.1.6. Reģistri un sistēmas	39
6.1.7. Starptautiskie līgumi un vienošanās.....	39
6.1.8. Publikācijas	39
6.1.9. Ģeogrāfiskie nosaukumi	40
6.1.10. Pasākumi	40
6.2. Pieturzīmes	40
6.2.1. Komats	40
6.2.2. Punkts.....	44
6.2.3. Semikols.....	44
6.2.4. Domuzīme.....	45
6.2.5. Pēdiņas	46
6.3. Skaitļa vārdu lietojums	47
6.3.1. Cipari, kas rakstāmi ar vārdiem	47

6.3.2. Valūtas un mērvienības.....	47
6.3.3. Kārtas skaitļa vārdi	49
6.3.4. Simti un tūkstoši	49
6.3.5. Miljoni un miljardi.....	49
6.3.6. Datumi un laiki	49
6.3.7. Diapazoni	50
6.3.8. Daļskaitļi.....	50
6.4. Netulkojami aspekti	51
6.4.1. Laikrakstu nosaukumi.....	51
6.4.2. Valsts akciju sabiedrību, sabiedrību ar ierobežotu atbildību nosaukumi	52
6.4.3. Saeima.....	53
6.4.4. Ģeogrāfiskie nosaukumi	53
6.4.5. Bankas.....	54
6.5. Slīpraksta lietojums	54
6.6. Saistītās atstarpes	55
7. PIELIKUMI.....	57
7.1. Vispārīgas frāzes.....	57
7.2. Standartfrāzes likumos.....	58
7.3. Standartfrāzes noteikumos.....	59
7.4. Tiesas un tiesvedība.....	59
7.5. Ministrijas un ministri.....	62
7.6. Valsts iestādes.....	63
7.7. Juridiskajā valodā lietoti termini un frāzes.....	67

1. IEVADS

Rokasgrāmata ir paredzēta Valsts valodas centra (turpmāk – centrs) Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta tulkošanas pakalpojumu sniedzējiem (turpmāk – pakalpojumu sniedzējs), kuri tulko Latvijas Republikas tiesību aktus no latviešu valodas angļu valodā. Tajā ir sniegta informācija par centra veiktajiem tulkojumiem, norādes par to, kādi principi jāievēro, tulkojot konkrēta veida tiesību aktus, kā arī ir sniegta detalizēta informācija par dažādiem ar valodu saistītiem jautājumiem, kas jāņem vērā, tulkojot minētos dokumentus. Lai gan rokasgrāmata galvenokārt ir sagatavota ar mērķi atvieglot pakalpojumu sniedzēju darbu, vienlaikus nodrošinot konsekveni un vienotu stilu centra veiktajos tulkojumos, to var izmantot ikviens, kurš tulko Latvijas Republikas tiesību aktus vai kādus citus juridiskos dokumentus.

Rokasgrāmatā ir apkopota svarīgākā informācija, kas jāzina pakalpojumu sniedzējam, taču tā nebūt nav uzskatāma par akmeni iekaltu. Tajā iekļautā informācija tiek periodiski atjaunināta, līdz ar to ir ieteicams sekot līdzi tam, vai atjauninātajās versijās ir sniegtas norādes par kādu iepriekš neaplūkotu jautājumu. Ja ir kādas neskaidrības par rokasgrāmatā sniegto informāciju vai vēlaties ieteikt labojumus, rakstiet uz pasts@vvc.gov.lv.

Rokasgrāmata nav arī uzskatāma par saistošu ikvienam, kas tulko juridiskos tekstus no latviešu valodas angļu valodā, jo tajā galvenokārt ir aplūkota konkrētu tiesību aktu tulkošana, kā arī sniegti norādījumi par to, kas jāievēro, tulkojot tiesību aktus, lai nodrošinātu centra veikto tulkojumu saskaņotību un terminoloģijas konsekveni. Rokasgrāmatā apkopota arī centra tulkotāju un redaktoru praktiskā pieredze, kas gūta, tulkojot tiesību aktus jau daudzus gadus.

Rokasgrāmata ir sadalīta vairākās nodaļās. Pirmās nodaļas sniedz vispārīgu ieskatu juridiskajā valodā un angļu valodas īpatnībās, savukārt ceturtnā un piektā nodaļa ir veltītas attiecīgi likumu un Ministru kabineta noteikumu tulkošanai. Sestajā nodaļā ir sniegtas norādes par dažādiem ar valodu saistītiem jautājumiem, piemēram, pieturzīmēm, lielo sākumburtu lietojumu u. c. jautājumiem, un pielikumos ir sniegti svarīgāko terminu, iestāžu nosaukumu apkopojumi u. c. svarīga informācija.

Viscaur rokasgrāmatai tabulās iekļauti citāti un piemēri no likumiem, Ministru kabineta noteikumiem un citiem tiesību aktiem. Vēršam uzmanību, ka šajos normatīvajos aktos latviešu valodā tiek lietotas taisnās pēdiņas ("lietotāju"), garās domuzīmes (—) un starp punktu un nākamo vārdu netiek lietotas atstarpes (*10.panta otrā daļa*), taču, ievērojot latviešu valodas pareizrakstības principus, rokasgrāmatā tiks izmantotas apaļās pēdiņas, centra praksei atbilstoša garuma domuzīmes, defīses, kā arī aiz punkta tiks lietotas saistītās atstarpes. Šie principi tiks ievēroti arī citātos.

2. JURIDISKĀ VALODA

Juridiskā valoda ir valoda, kas tiek izmantota normatīvajos aktos un dažādos citos juridiskajos dokumentos, un izteiksmes veids gan latviešu valodā, gan angļu valodā mazliet atšķiras no vispārlietojamās valodas. Dažas no būtiskākajām juridiskās valodas pazīmēm ir skaidra, viegli uztverama izteiksme, precizitāte, jēdzieniski nepārprotami termini. Arī tulkojumam ir jābūt skaidram, viegli uztveramam, kā arī tajā jāizmanto jēdzieniski nepārprotami termini.

Juridiskajos tulkojumos terminiem ir būtiska nozīme. V. Rudziša¹ uzsver, ka “juridiskie termini ir termini, kas tiesību aktos vienmēr tiek lietoti vienā un tajā pašā nozīmē un kam tiesību nozarē ir piešķirta īpaša nozīme, kura atšķiras no to vispārīgajos tekstos lietotās nozīmes un atklājas tikai tiesību aktu kontekstā”. Tātad tulkotājam, atveidojot terminu mērķvalodā, ir jāņem vērā termina nozīme avotvalodas tiesību sistēmā, un nevar paļauties uz tulkojumu, kas pieejams vispārīgas nozīmes tekstos. Terminus nedrīkst tulkot burtiski, piemēram, termins “brīvības atņemšanas iestāde” dažviet tulkots kā *deprivation of liberty institution*, taču pareizais termins būtu *prison*. Ja termins tiek iztulkots burtiski, lasītājam angļu valodā tas var neko neizteikt, vai arī tieši otrādi – tas var nozīmēt kaut ko pavisam citu. Ja ir šaubas par terminiem, tie jāiekļauj terminu tabulā.

Juridiskajos tulkojumos terminoloģija ir ļoti svarīga, tādēļ īpaša uzmanība jāpievērš terminoloģijas konsekvencei. Būtiski to ir nodrošināt ne tikai viena dokumenta ietvaros, bet arī kopumā atsevišķas nozares tekstos. Nozares galvenie juridiskie dokumenti ir likumi, uz kuru pamata pēc tam izdod Ministru kabineta noteikumus. Līdz ar to ir jānodrošina, ka Ministru kabineta noteikumos lietotā terminoloģija atbilst likumos lietotajai. Ja centra pakalpojuma sniedzēji konstatē terminoloģijas nekonekvenci kādas nozares tulkojumos, par to ir jāinformē centrs.

Latviešu valodā tiesību aktos līdz šim pieņemts kopuma apzīmēšanai izmantot vīriešu dzimti. Valodnieks Andrejs Veisbergs arī norāda, ka “latviešu valodai raksturīga tendence lietot vīriešu dzimti tad, ja runa ir par jauktu grupu”.² Piemēram, “laulātais, kas, dodoties laulībā, savu uzvārdu mainījis, ir tiesīgs arī pēc laulības šķiršanas saukties šai uzvārdā, vai arī pēc viņa lūguma tiesa piešķir viņam pirmslaulības uzvārdu.” (Civillikuma 82. panta otrās daļas pirmais teikums) Abu formu lietošana būtiski apgrūtinātu teikuma uztveršanu, līdz ar to arī šobrīd juridiskajos tekstos izmanto pārsvarā vīriešu dzimti. Dažkārt izmanto arī lietvārdu “persona” un vietniekvārdu “tā”. Tulkojot tiesību aktus angļu valodā, ir jāizmanto dzimumneitrāla valoda. Noderīgs materiāls ir [Eiropas Parlamenta vadlīnijas par dzimumneitrālu valodu](#).³ Tulkojot tiesību aktus angļu valodā, ir jāņem vērā šis:

- 1) vietniekvārds “viņš” tulkojams kā *he or she*;
- 2) ja runa ir par juridisku personu vienskaitlī un ir skaidrs, ka runa nav par pašnodarbinātu personu vai individuālo komersantu, vietniekvārds tulkojams kā *it/they*, jo

¹ Rudziša, V. (2013) Ekvivalences problēmas juridisko tekstu tulkojumos. I. Pūtele (red.), Aktuālas tendences terminoloģijas teorijā un praksē. Rakstu krājums. (23. lpp.) Rīga: LU Latviešu valodas institūts.

² “Dzimumneitrāla valoda Eiropas Parlamentā” (2018). Pieejams: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/187104/GNL_Guidelines_LV-original.pdf

³ turpat

vietniekvārdi *he* vai *she* nav attiecināmi uz juridiskiem veidojumiem. Vietniekvārda lietojums šajā gadījumā ir kontekstuāls, un šaubu gadījumā ieteicams sazināties ar centra darbiniekiem.

Vēl viena būtiska nianse, kas jāņem vērā, ir *shall* un *may* lietojums. Latviešu valodā juridiskajos tekstos pārsvarā lieto īstenības izteiksmi, piemēram, Krimināllikuma 2. panta pirmā daļa – “Persona, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu Latvijas teritorijā, atbild saskaņā ar šo likumu.” Angļu valodā bieži vien to tulko, izmantojot palīgdarbības vārdus *shall* un *may*, kā arī īstenības izteiksmi. *Shall* ir jālieto, ja latviešu valodā ir normas, kas uzliek pienākumu, *may* ir jālieto tad, ja izteikts pilnvarojums kaut ko darīt, bet īstenības izteiksme jālieto tad, ja latviešu valodā ir izteikti vispārīgi apgalvojumi. Jānorāda, ka *shall* jāizmanto arī gadījumos, kad kāds konkrēts apstāklis jāinterpretē kādā konkrētā veidā, piemēram, frāzes “persona, kas (..) *atzīstama* par nesodītu, (..)” tulkojums ir “a person who (..) *shall be deemed* to have not been convicted (..)”. Turpmāk šo lietojumu aplūkosim detalizētāk.

Normas paredz konkrētu rīcību vai to, ka kaut kas tiek paveikts noteiktā veidā, un angļu valodā to parasti izsaka ar *shall*. Var izdalīt trīs kategorijas.

1. Normas, kas paredz konkrētu rīcību.

teikuma priekšmets ir minēts

Latviski	Angliski
(5) Komercreģistra iestādes amatpersona šā panta trešajā daļā minēto lēmumu nosūta pieteikuma iesniedzējam triju dienu laikā (neieskaitot brīvdienas un svētku dienas) no lēmuma pieņemšanas dienas.	(5) An official of the Commercial Register shall send the decision referred to in Paragraph three of this Section to the submitter of the application within three days (excluding holidays and public holidays) from the day when the decision was taken.

teikuma priekšmets ir netieši norādīts

Latviski	Angliski
Laulāšana notiek personīgi klātesot līgavainim un līgavai, kā arī diviem pilngadīgiem lieciniekiem.	A marriage shall be solemnised in the personal presence of the bride and the bridegroom, and two witnesses of age of majority.

2. Normas, kas ir jāinterpretē.

Latviski	Angliski
(2) Persona uzskatāma par sodītu no notiesājoša sprieduma spēkā stāšanās brīža vai prokurora priekšraksta par sodu spēkā stāšanās dienas.	(2) A person shall be considered to be convicted from the day the judgment of conviction or the public prosecutor's penal order enters into effect.
(3) Par nesodītām atzīstamas : (..)	(3) The following shall be deemed to not be convicted: (..)

3. Normas, kas uzliek pienākumu.

Latviski	Angliski
Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.	All human beings in Latvia shall be equal before the law and the courts.

4. Norādījums kaut ko nedarīt. Ja normatīvajā aktā norādīts, ka fiziskā vai juridiskā persona nedrīkst kaut ko darīt, tad jāizmanto forma *shall not*. Formu *may not* lieto tad, ja ir runa par nespēju kaut ko izdarīt tādēļ, ka trūkst pilnvaru, tiesību (piemēram, nevarēt). Savukārt, ja kaut kas ir aizliegts, tad lieto tikai darbības vārdu *prohibit*. Konkrētos gadījumos var būt norādīts nevis aizliegums veikt konkrētu darbību vai informācija par darbības neiespējamību ierobežotu tiesību dēļ, bet gan vienkārša informācija, ka konkrēto darbību noteiktos apstākļos var izlaist. Šādos gadījumos ir jālieto *need not* vai pārfrāzēta konstrukcija, izvairoties no *shall*, *may* un *must* lietojuma.

Latviski	Angliski
(5) Nevienu nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt par nodarījumu, par kuru viņš jau ticis attaisnots vai sodīts ar likumā noteiktajā kārtībā pieņemtu un spēkā stājušos nolēmumu krimināllietā vai administratīvā pārkāpuma lietā.	(5) Nobody shall be tried or punished again for an offence for which he or she has already been acquitted or punished by a ruling made in accordance with the procedures laid down in law and in effect in a criminal case or a case of administrative violation.
(6) Padomes loceklis nevar uzticēt savu pienākumu pildīšanu citai personai.	(6) A council member may not entrust to another person the performance of his or her obligations.
Cenzūra ir aizliegta.	Censorship is prohibited.
(1) Sabiedrībai aizliegts izsniegt aizdevumu vai citādi tieši vai netieši finansēt trešās personas šīs sabiedrības akciju iegādei.	(1) The company is prohibited from issuing loans or otherwise, directly or indirectly, financing third parties in the acquisition of the stock of such company.
Publisku apspriešanu nerīko , ja teritorijai, kurā paredzēta būve, ir spēkā esošs detālplānojums.	Public discussion need not be organised, if the territory in which the structure is intended has a valid detailed plan.
Dokumenta rekvizītus “paraksts” un “datums” neaizpilda, ja dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.	The details of the document “signature” and “date” need not be completed if the document has been prepared in accordance with the laws and regulations regarding drawing up of electronic documents.

Pilnvarojums ir atļauja kaut ko darīt. Dažādas valsts iestādes var rīkoties, jo likumā tām ir noteikts pilnvarojums. Šādā gadījumā atkarībā no konteksta var izmantot *may, are entitled to, have the right to* u. c. frāzes.

Latviski	Angliski
(4) Šā panta pirmo un otro daļu ir tiesības piemērot , ja ievēroti visi šajā panta daļā minētie nosacījumi:	(4) Paragraphs one and two of this Section may be applied if the conditions referred to in Paragraph one of this Section are observed:
(1) Apliekamo ienākumu var samazināt par ienākumu no pamatlīdzekļa atsavināšanas, ja 12 mēnešu laikā pirms vai pēc atsavināšanas dienas tiek iegādāts funkcionāli līdzīgi izmantojams pamatlīdzeklis.	(1) The taxable income may be reduced by income from alienation of fixed assets if a functionally similarly applicable fixed asset is acquired within 12 months prior to or after the date of the alienation.
(1) Ja Uzraudzības iestādei ir pamats uzskatīt, ka reklāma neatbilst normatīvo aktu prasībām un var radīt tūlītēju un būtisku kaitējumu, tā ir tiesīga pieņemt šā likuma 15. panta ceturtais daļas 1., 2. vai 3. punktā minēto lēmumu kā pagaidu noregulējumu.	(1) If the Supervisory Institution has grounds to consider that the advertising does not conform to the requirements of laws and regulations and may cause immediate and significant harm, it is entitled to take the decisions referred to in Section 15, Paragraph four, Clause 1, 2 or 3 of this Law as a temporary measure.
(2) Arodbiedrība rakstveidā informē darba devēju par arodbiedrības pilnvarotajām amatpersonām, kurām ir tiesības pārstāvēt arodbiedrību un tās biedru tiesības un intereses.	(2) A trade union shall inform the employer in writing about the authorised officials of a trade union who have the right to represent the trade union and the rights and interests of its members.

Fakta konstatēšana ir normas, kas norāda uz tādu situāciju, kurai ir juridiskas sekas. Šādas normas parasti neiekļauj kādu konkrētu rīcību, bet bieži vien netieši norāda uz to. Šādus apgalvojumus parasti izmanto, ja runa ir par pastāvīgiem, nemainīgiem faktiem, un šajos gadījumos *shall* nav jālieto.

Latviski	Angliski
Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.	Latvia is an independent democratic republic.
(2) Likums attiecas uz dokumentētu informāciju, kura ir iestāžu informācijas aprītē.	(2) The Law applies to documented information, which is within the circulation of information of institutions.

Vēl viens palīgdarbības vārds, ko var izmantot juridiskajā valodā, ir *must*. Jānorāda, ka tas nav *shall* sinonīms, līdz ar to tas nav izmantojams iepriekš aprakstītajos gadījumos un tad, kad latviešu valodā ir vajadzības izteiksme (ar dažiem izņēmumiem). Šī modālā palīgdarbības vārda lietojums ir ļoti kontekstuāls, proti, ir jāvērtē, vai attiecīgā norma uzliek personai kādu pienākumu (*shall*) vai tiek konstatēts, ka kādam nosacījumam ir jābūt izpildītam.

Latviski	Angliski
Lai laulātais varētu rīkoties tā (..), viņam jāizprasa otra laulātā piekrišana.	In order that a spouse may act so (..) the spouse must obtain the consent of the other spouse.

Ja likuma vai kāda cita normatīvā akta tekstā ir sniegtas terminu definīcijas vai arī skaidrots, ko konkrēts termins nozīmē konkrēta dokumenta izpratnē, kā arī ja noteiktu apstākļu vai pazīmju esamība piešķir noteiktu statusu, angļu valodā izmanto īstenības izteiksmi, nevis *shall*.

Latviski	Angliski
(1) Atsevišķs (vienots) noziedzīgs nodarījums ir viens nodarījums (darbība vai bezdarbība), kam ir viena noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes, vai arī divi vai vairāki savstarpēji saistīti noziedzīgi nodarījumi, kurus aptver vainīgās personas vienots nodoms un kuri atbilst tikai viena noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm.	(1) A separate (unitary) criminal offence is one offence (act or failure to act) which has the constituent elements of one criminal offence, or also two or several mutually related criminal offences encompassed by the unitary purpose of the offender and which correspond to the constituent elements of only one criminal offence.

Tulkot juridiskus dokumentus, ir būtiski ievērot vārdu kārtību, proti, ja runa ir par fiziskām un juridiskām personām, tad angļu valodā nevajadzētu šo frāzi tulkot kā *legal and natural persons*. Tāpat svarīgi ir ievērot dalījumu teikumos, līdz ar to tulkojumā nedrīkst apvienot teikumus vai kādu garāku teikumu sadalīt vairākos īsākos.

Juridiskiem tekstiem ir raksturīgas arī standartfrāzes, kuras gan dažādās nozarēs var atšķirties. Dažas standartfrāzes un to tulkojumi ir sniegti nodaļās par likumu un Ministru kabineta noteikumu tulkošanu, bet citas svarīgākās ir atrodamas arī rokasgrāmatas pielikumā.

3. ANĢĻU VALODAS LIETOJUMS

Centra tulkojumos jāvadās pēc britu angļu valodas normām. Protams, piemērojot šo prasību, ir jāņem vērā konkrētā tulkojamā dokumenta specifika, jo Latvijas Republikas tiesību akti ietver pārņemtas Eiropas Savienības un citu regulējošu dokumentu normas. Tādēļ ir situācijas, kurās nav iespējams brīvi izvēlēties tulkojumā izmantotos līdzekļus un ir jāvadās pēc atsaucē dokumentos lietotajiem terminiem un valodas konstrukcijām.

Visbiežāk problēmas sagādā britu angļu valodā un amerikāņu angļu valodā lietoto normu nošķiršana. Piemēram, veicot meklējumus internetā, pirmie parādītie rezultāti būs amerikāņu un starptautiskas tīmekļa vietnes, nevis Apvienotās Karalistes avoti. Lai gan atšķirības starp šiem abiem valodas tiptiem nav lielas, jo īpaši ņemot vērā tiesību aktu specifiku, ir vairāki aspekti, kuriem tulkošanas procesā jāpievērš uzmanība.

Kā jau iepriekš norādīts, atsaucē avotu izvēle ir viens no šiem aspektiem. Papildus tiešajiem atsaucē dokumentiem (saistītajiem ES tiesību aktiem, standartiem, starptautisko organizāciju oficiālajiem materiāliem) būtu jāskata tieši Apvienotās Karalistes avoti un vārdnīcas, kurās skaidri norādīts, ka konkrētajā nozīmē vārds tiek lietots Apvienotajā Karalistē. Piemēram, var izmantot šādus resursus:

- <https://www.gov.uk/>
- <http://www.legislation.gov.uk/>
- <https://dictionary.cambridge.org/>

Otrkārt, jāņem vērā, ka britu angļu valodā dažiem vārdiem ne tikai ir pilnībā cita nozīme, bet atšķiras arī vārdu rakstība. Šī ir viena no problēmām, kas ir saistīta ar starptautisku organizāciju tekstiem, jo no tiem var tikt pārņemti amerikāņu angļu valodā lietoti vārdi. Diemžēl šo problēmu nav iespējams pilnībā novērst, tādēļ neskaidrību gadījumā noteikti jākonsultējas ar centru.

Britu angļu valodā	Amerikāņu angļu valodā
acknowledgement	acknowledgment
afterwards	afterward
ageing	aging
analogue	analog
behaviour	behavior
besides	beside
cancelled	canceled
catalogue	catalog
centre	center
centimetre	centimeter
cheque	check
colour	color
decilitre	deciliter

defence	defense
demeanour	demeanor
dialling	dialing
dialogue	dialog
dishonourable	dishonorable
disc	disk
enrol	enroll
favourable	favorable
foetus	fetus
fibre	fiber
fulfil	fulfill
grey	gray
gynaecology	gynecology
honour	honor
enquiry	inquiry
jewellery	jewelry
labelling	labeling
labour	labor
levelled	leveled
licence	license
litre	liter
manoeuvre	maneuver
neighbourhood	neighborhood
north-east	northeast
odour	odor
paediatrician	pediatrician
practising	practicing
per cent	percent
railway	railroad
refuelling	refueling

Britu angļu valodā daudzus vārdus ir pieņemts rakstīt ar burtu “s”, savukārt amerikāņu angļu valodā tie paši vārdi rakstāmi ar burtu “z”.

Britu angļu valodā	Amerikāņu angļu valodā
analyse	analyze
authorisation	authorization
breathalyser	breathalyzer
capitalise	capitalize
categorise	categorize
centralisation	centralization
characterise	characterize
conceptualise	conceptualize
criticise	criticize
decriminalise	decriminalize
demobilisation	demobilization
denationalisation	denationalization
disorganisation	disorganization
familiarise	familiarize
fertilisation	fertilization
fertiliser	fertilizer
finalise	finalize
formalise	formalize
formularise	formularize
generalisation	generalization
harmonise	harmonize
immobilisation	immobilization
institutionalise	institutionalize
itemise	itemize
legalise	legalize
localise	localize
maximise	maximize
minimise	minimize
mobilisation	mobilization
modernise	modernize
naturalisation	naturalization
neutralise	neutralize

optimise	optimize
organisation	organization
penalise	penalize
rationalise	rationalize
reorganise	reorganize

Treškārt, tulkojumos angļu valodā pastiprināta uzmanība ir jāpievērš saikļu un palīgvārdu lietojumam. Centra saņemtajos tulkojumos bieži vien ir redzams, ka latviešu valodā lietotais saiklis *par* angļu valodā tiek automātiski atveidots kā *regarding*, taču šāds atveidojums nav pareizs visos gadījumos. *Regarding* ir lietojams, kad var lietot arī *about*, taču ar to nevar aizstāt citus saikļus.

Latviski	Angliski
informācija	information on/about/regarding
informēt	inform of
paziņot	notify of
lēmums	decision on [something] decision to [do something]
pieteikums	application to [do something] application for [something]
līgums	contract for [something] contract to [do something]
vienošanās	agreement on
aizdomas	suspicious of
zināšanas	knowledge of
pieredze	experience of [something] experience in [something]
ziņojums	report on
iemaksas	contributions to contributions for
nosacījumi	conditions for conditions of
noteikumi	provisions for

Līdzīga problēma pastāv darbības vārdu izvēlē. Latviešu valodā bieži vien tiek lietots darbības vārds “veikt”, taču angļu valodā to nevar vienkārši atveidot kā *perform* vai *carry out*. Angļu valodā šo darbības vārdu var atveidot dažādi, tādēļ ir jāvērtē konteksts un citi teikuma aspekti un nedrīkst automātiski izvēlēties vienu no iepriekš norādītajiem tulkojumu variantiem.

Latviski	Angliski
maksājums	make a payment
pasākums	take/implement a measure
aprēķins	make a calculation
analīze	carry out/perform/conduct an analysis
novērtējums	conduct/make an assessment [novērtējot informāciju par konkrētu situāciju, pieņemot lēmumu] carry out/make an assessment [izvērtējot summu vai vērtību, pieņemtu lēmumu]
mērījumi	make/take measurements

Vēl viens aspekts, kam angļu valodā ir jāpievērš pastiprināta uzmanība, ir noteikto un nenateikto artikulu lietojums. Artikuli netiek lietoti tikai, lai norādītu konkrētus vai nekonkrētus aspektus, bet tie kalpo arī teikuma sakārtošanai. Centra saņemtajos tulkojumos bieži vien ir novērojams, ka noteiktais artikuls netiek lietots pirms vārda, kam seko paskaidrojošs palīgteikums, lai gan šādos gadījumos noteiktais artikuls pirms paskaidrojošā vārda palīdz norādīt, ka palīgteikums attiecas uz konkrēto vārdu.

Latviski	Angliski
Informācija par personu, kas norādīta 9. punktā.	Information on the person indicated in Paragraph 9.
Nodarījuma (darbības vai bezdarbības) noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā.	The criminality and punishability of an offence (act or failure to act) are determined by the law which was in force at the time of committing the offence.

Noteiktā artikula lietojumam jāseko līdzī arī frāzēs ar *for*. Ja aiz *for* seko lietvārds un palīgvārds *of*, tad aiz *for* jālieto noteiktais artikuls. Savukārt, ja aiz *for* seko darbības vārds ar izskaņu *-ing* un netiek lietots *of*, noteiktais artikuls nav nepieciešams.

Latviski	Angliski
līgums par pakalpojumu sniegšanu	contract for the provision of services
lai nodrošinātu pakalpojumus	for ensuring services

Par noteikto artikulu lietošanu viscaur tekstā ir jāpārlicinās arī vispārinošo frāžu “turpmāk tekstā [dēvēts par]” lietošanas gadījumā. Vecākos tulkojumos bieži vien *hereinafter* frāzēs nav norādīts noteiktais artikuls, kā rezultātā arī pārējā tekstā tas nav izmantots. Tomēr, tulkojot grozījumus, nedrīkst vadīties pēc iepriekšējā tulkojuma, kur šāda kļūda ir pieļauta, un jaunajā tekstā kļūda ir jālabo.

Latviski	Angliski
1) solidaritāti starp sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējiem (turpmāk – maksātāji) un sociālās apdrošināšanas pakalpojumu saņēmējiem (turpmāk – pakalpojumu saņēmēji);	1) solidarity between social insurance contribution payers (hereinafter – the payers) and recipients of social insurance services (hereinafter – the recipients of services);

Vēl viens būtisks aspekts ir artikulu lietojums virsrakstos. Angļu valodā nepastāv kāds konkrēts likums par to, vai virsrakstos ir jālieto artikuli vai, tieši otrādi, nav jālieto. Daudzos avotos ir norādīts, ka artikus virsrakstos neizmanto, lai tie būtu īsāki, piesaistītu uzmanību. Taču artikulu lietošana nav kļūda, un šī izvēle ir paša tulkotāja rokās. Tikai jānorāda, ka viena dokumenta ietvaros ir jānodrošina konsekvence – ja artikuli virsrakstos netiek izmantoti, tad jāpārlicinās, ka tas ir ievērots visā dokumentā.

Citi būtiski valodas jautājumi, kas jāņem vērā, veicot tulkojumus angļu valodā, ir norādīti tālāk šīs rokasgrāmatas nodaļā par vispārīgajiem jautājumiem.

4. LIKUMU TULKOŠANA

Latvijas Republikā likums ir tiesību akts ar augstāko spēku. Tā kā Ministru kabineta noteikumi un citi hierarhiski zemāki tiesību akti tiek izdoti uz likumu pamata, tad tieši likumos visbiežāk parādās jauni termini. Jāatceras, ka visos Latvijas Republikas normatīvajos aktos vienotas izpratnes nolūkos tiek izmantota vienota terminoloģija, tādēļ arī tulkojumos ir jānodrošina konsekvents terminu lietojums. Respektīvi, ja kāda likuma tulkojumā jau ir atrunāts kāda konkrēta termina atveidojums, tad šāds atveidojums ir jāizmanto arī visu citu normatīvo aktu tulkojumos. Protams, angļu valodas plašā vārdu krājuma un citu apstākļu dēļ praksē ne vienmēr ir iespējams nodrošināt pilnīgi konsekventu viena termina lietojumu visos normatīvo aktu tulkojumos, bet šādi gadījumi nav jāuzskata par standarta praksi Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumos un priekšnosacījumu atšķirīgu terminu lietošanai katrā tulkojumā. Parasti ir jācenšas lietot jau izmantotā terminoloģija, un atšķirīgi termini ir jāizmanto tikai gadījumos, ja ir pamatots un nopietns iemesls nepieturēties pie esošās terminoloģijas. Konstatējot jebkādas pretrunas starp Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumos lietoto terminoloģiju un atsauces vai saistītajos dokumentos lietoto terminoloģiju, pakalpojumu sniedzējiem iesakām to norādīt centram un saskaņot terminu lietojumu, iesniedzot terminu tabulu vai sazinoties ar centra kontaktpersonām.

4.1. Likuma galvene

Latvijas Republikas likumu teksta augšējā daļā ir standarta atsauce uz likuma pieņemšanas procedūru. Tā praktiski visos likumos ir nemainīga, tādēļ parasti tulkošanas programmā šai atsaucei tulkojums būs jau pieejams vai arī to var atrast tulkošanas atmiņā.

Latviski	Angliski
Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:	The <i>Saeima</i> has adopted and the President has proclaimed the following law:

Neskatoties uz to, ka šī frāze būtībā ir standartizēta, ir trīs aspekti, kuriem jāpievērš uzmanība.

1. Vārdam *Saeima* tulkojumā vienmēr ir jābūt slīprakstā. Dažkārt formatējuma problēmu dēļ slīpraksts var automātiski neparādīties, tādēļ vienmēr jāpārlicinās par formatējuma atbilstību.
2. Vecākos likumu tulkojumos aiz vārda *Saeima* mēdz būt zemsvītras piezīmes atsauce “¹”. Lai gan pēdējā laikā tulkošanas programmas atmiņā šo variantu piedāvā ļoti reti, atsevišķos gadījumos tas var parādīties. Tad šī zemsvītras piezīmes atsauce jādzēš. Zemsvītras piezīme tiek pievienota dokumenta pēcapstrādē.
3. Līdzīgi no vecākiem tulkojumiem var parādīties variants, kur vārds *law* ir rakstīts ar lielo burtu. Šāds atveidojums vairs nav pareizs un ir jālabo atbilstoši norādītajam.

Jāņem arī vērā, ka pastāv vecāku likumu grupa, kuriem šādas standarta atsauces nav. Piemēram, likums “Par grāmatvedību” sākas ar frāzi “LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS”. Šādā gadījumā ir jālieto nevis iepriekš norādītais tulkojums, bet jātulko šādi:

Latviski	Angliski
LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS	The Supreme Council of the Republic of Latvia has adopted a law:

4.2. Likuma nosaukums

Latvijas Republikas likumu nosaukumiem ir divu veidu konstrukcijas: viena, kas ietver vārdu “likums”, un otra, kas neietver vārdu “likums” un sākas ar “par”.

Augu aizsardzības likums	Par nodokļiem un nodevām
--------------------------	--------------------------

Tulkojot nosaukumu, tas jāņem vērā, jo otrajai konstrukcijai, kas neietver vārdu “likums”, tulkojumā nevajag to pievienot. Turklāt tas ietekmē arī šādu likumu nosaukumu atveidi saistītā tekstā (skat. 7.1. sadaļu).

Latviski	Angļu valodā pareizi	Angļu valodā nepareizi
Par nodokļiem un nodevām	On Taxes and Fees	Law on Taxes and Fees

Pirmajai konstrukcijai centra praksē ir divi atveidojumu varianti. Ļoti daudzi likumu nosaukumi tiek atveidoti ar frāzi *Law on*, taču tās izmantošana nav obligāta prasība. Ja likuma nosaukums ir pietiekami īss un skaidri saprotams, vārdu *Law* var novietot arī nosaukuma beigu daļā.

Latviski	Angliski
Augu aizsardzības likums	Plant Protection Law
Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums	Law on High-speed Electronic Communications Network

Tulkojot likuma nosaukumu, jāvadās pēc likumu nosaukumu izveides galvenajiem principiem⁴, jo īpaši principa par lakonismu, un arī jāraugās, lai nosaukums būtu vienkārši saprotams. Pamatojoties uz šiem kritērijiem tad arī jāizvēlas, kuru atveidojuma variantu konkrētajā gadījumā lietot.

Šeit ir svarīgi atcerēties, ka frāzē *Law on* saiklis *on* ir rakstāms ar mazo burtu. Neraugoties uz to, centra tulkojumu datubāzē ir pieejami arī varianti, kur šis saiklis ir rakstīts ar lielo burtu. Turpināt šo kļūdu jaunu nosaukumu atveidē nedrīkst, taču var būt iepriekšēji

⁴ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/89>

likumu tulkojumi, kuros šo kļūdu labot nav iespējams, un līdz ar to jālieto *On*. Jebkurā šaubu gadījumā ieteicams pārbaudīt nosaukuma atveidojumu, sazinoties ar centra terminologiem.

4.3. Nodaļas, sadaļas, panti, daļas un punkti

Likuma teksta pamatvienība ir pants.⁵ Tas iedalās daļās, punktos un apakšpunktos. Lielākos likumos pantus, kas regulē vienu jautājumu, var apvienot nodaļās, savukārt tās var apvienot sadaļās, ja nodaļas ir iespējams tematiski grupēt un ja tas atvieglo orientēšanos likumā.⁶ Ļoti apjomīgos likumos var būt pieejams vēl augstāks iedalījums – daļas.

Tulkumos visu šo teksta elementu atveidojumi ir stingri noteikti, un nav pieļaujamas nekādas atkāpes no to atveidojumiem.

Latviski	Angliski
Daļa [likuma]	Part
Sadaļa	Division
Nodaļa	Chapter
Pants	Section
Daļa [panta]	Paragraph
Punkts	Clause
Apakšpunkts	Sub-clause

Pantu, punktu un apakšpunktu numerāciju tulkojumā atveido ar cipariem, piemēram, *Section 1, Clause 1, Sub-clause 5*, taču daļas numerācijas atveidojumā ciparu raksta ar vārdiem, piemēram, *Paragraph one*. Izņēmums ir gadījumi, kad tiek atveidotas prim daļas. Respektīvi, “2.³ daļa” jāatveido kā *Paragraph 2*.³. Tāpat ir jāuzmanās gadījumos, kad tiek norādīts kāda cita tiesību akta pants vai punkts, kā arī kad likumā iekļauta atsauce uz pārejas noteikumu punktu. Šādos gadījumos tulkotājam ir jānoskaidro, kā panti un punkti tiek apzīmēti attiecīgajā dokumentā (ja tas ir iespējams), un jāizmanto attiecīgā sistēma. Piemēram, Eiropas Savienības tiesību aktu panti un punkti Latvijas Republikas tiesību aktu tekstos tiek rakstīti atbilstoši latviešu valodā izmantotajam pantu un punktu pierakstam, taču tulkojumā ir jāizmanto attiecīgajā direktīvā vai regulā lietotais pieraksts. Tas pats attiecas arī uz punktu un citu elementu rakstīšanu ar lielo sākumburtu, jo ne visos ārvalstu organizāciju dokumentos tie tiek norādīti ar lielo sākumburtu. Vairāk informācijas skatiet sadaļā par pārejas noteikumiem (tālāk) un nākamo nodaļu par Ministru kabineta noteikumu tulkošanu.

Kad šie strukturālie elementi parādās saistītā tekstā, tulkojumā rūpīgi jāseko līdzi, lai tos sakārtotu pareizā secībā. Centra tulkumos tie tiek kārtoti loģiskā secībā no lielākā uz

⁵ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/86>

⁶ turpat

mazāko, katru vienību atdalot ar komatu un ar *of* frāzi atdalot vislielāko vienību, visbiežāk vārdu *Law* vai *Section*.

Latviski	Angliski
šā likuma 644. ⁷ panta trešās un ceturtais daļas prasībām	Section 644. ⁷ , Paragraphs three and four of the Law
šā panta ceturtais daļas 2. un 3. punktā	Paragraph four, Clauses 2 and 3 of this Section

Saistītā tekstā aiz panta numura punktu neliek, taču vietā, kur tas uzskaitīts vai norādīts pirms nosaukuma, punkts ir jāliek. Punkts aiz panta numura jāliek arī gadījumā, ja pantam nav atsevišķa nosaukuma. Šeit izņēmums ir prim pantu un daļu norādīšana, kur vienmēr jālieto punkts, kā redzams iepriekšējā piemērā.

Latviski	Angliski
2. pants. Tiesas spriešana civillietās	Section 2. Court Trial of Civil Cases
atbilstoši šā likuma 2. panta noteikumiem	in accordance with the provisions of Section 2 of the Law

4.4. Pārejas noteikumi

Vairumā gadījumu likuma teksta noslēdzošā daļa ir pārejas noteikumi. Tie tiek iekļauti, ja līdz ar likuma pieņemšanu ir nepieciešams noregulēt pāreju no esošā tiesiskā regulējuma uz jauno regulējumu.⁷ Visbiežāk šeit tiek lietotas standartfrāzes par pilnvarojumu Ministru kabinetam izdot noteikumus, par grozījumu un dzēsumu stāšanos spēkā, kā arī tiesību aktu atzīšanu par spēku zaudējušiem. Pārejas noteikumu punkti vienmēr atveidojami kā *Paragraph*, un punkta cipars rakstāms ar skaitli, nevis vārdiem. Veicot tulkojumu, šis jānošķir no panta daļas, kas arī atveidojama ar vārdu *Paragraph*, taču tās kārtas skaitlis rakstāms ar vārdiem.

Latviski	Angliski
Pārejas noteikumi	Transitional Provisions
Sk. Pārejas noteikumu 22. punktu	See Paragraph 22 of Transitional Provisions
Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē likums “Par pievienotās vērtības nodokli” (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1995, 9., 24. nr.; 1996, 11. nr.; 1997, 24. nr.; Latvijas Vēstnesis, 2009, 178., 200. nr.).	With the coming into force of this Law, the law On Value Added Tax (<i>Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs</i> , 1995, No. 9, 24; 1996, No. 11; 1997, No. 24; <i>Latvijas Vēstnesis</i> , 2009, No. 178, 200) is repealed.

⁷ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/101>

4.5. Informatīvā atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Ja ar likumu tiek pārņemtas Eiropas Savienības direktīvas vai atsevišķas tās normas, likumprojektā veido informatīvu atsauci uz attiecīgo Eiropas Savienības direktīvu vai direktīvām. Ja likumprojektā ir ietvertas normas, kas nodrošina Eiropas Savienības direktīvas pārņemšanu, informatīva atsauce ir obligāta Eiropas Savienības direktīvu pārņemšanas pienākuma kontekstā.⁸

Latviski	Angliski
Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām	Informative Reference to European Union Directives
Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu	Informative Reference to European Union Directive
Šajā likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no	The Law contains legal norms arising from

4.6. Pieņemšanas un spēkā stāšanās norādes

Likuma beigās vienmēr ir norādīta informācija par tā spēkā stāšanās datumu, pieņēmēju un parakstītāju. Vietas un datuma daļā angļu valodā pilsētu nosaukumi arī jāraksta ar garumzīmēm. Agrāk šis atveidojums nebija konsekvents (lietots gan *Rīga*, gan *Rīga*), taču šobrīd visur tiek veikta pāreja uz variantu ar garumzīmi.

Latviski	Angliski
Likums stājas spēkā 2013. gada 1. janvārī.	The Law shall come into force on 1 January 2013.
Likums stājas spēkā tā izsludināšanas dienā.	The Law shall come into force on the day of its proclamation.
Likums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas.	The Law shall come into force on the day following its proclamation.
Likums Saeimā pieņemts 2012. gada 29. novembrī.	The Law has been adopted by the <i>Saeima</i> on 29 November 2012.
Valsts prezidents [V. Uzvārds]	President [N. Surname]
Rīgā 2012. gada 14. decembrī	Rīga, 14 December 2012

⁸ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/102>

4.7. Grozījumi

Likuma tekstā var būt iekļautas informatīvas atsauces par tekstā veiktajiem grozījumiem. Šīs informatīvās atsauces var norādīt vai nu uz jaunas redakcijas spēkā stāšanos, vai arī dzēsumiem tekstā. Atveidojot šīs informatīvās atsauces, ir jānorāda tikai likuma redakcijas un grozījumu izdarīšanas datumi – turklāt grozījumu teksts jānorāda slīprakstā taisnās kvadrātiekvās, savukārt izslēgumu teksts ir jānorāda taisnās kvadrātiekvās, nerakstot slīprakstā. Pārējais šādā informatīvajā atsaucē iekļautais teksts ir tulkojams.

Latviski	Angliski
(30.11.2015. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 27.07.2017. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2018.)	[30 November 2015; 27 July 2017]
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.11.2016. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2017.)	[23 November 2016]
(Izslēgts ar 23.11.2016. likumu)	[23 November 2016]
(Izslēgta no 01.01.2020. ar 30.05.2019. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2019. Sk. Pārejas noteikumu 34. punktu)	[30 May 2019 / See Paragraph 34 of Transitional Provisions]
(27.07.2017. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.05.2019. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2019. Grozījumi attiecībā uz panta nosaukuma izteikšanu jaunā redakcijā, astotās un devītās daļas izslēgšanu un divpadsmitās daļas izteikšanu jaunā redakcijā stājas spēkā 01.01.2020. Sk. Pārejas noteikumu 34. punktu)	[27 July 2017; 30 May 2019 / <i>Amendments regarding the new wording of the title of the Section, the deletion of Paragraphs eight and nine, and the new wording of Paragraph twelve shall come into force on 1 January 2020.</i> <i>See Paragraph 34 of Transitional Provisions]</i>
(23.04.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.04.2020. Panta numerācija grozīta ar 19.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 21.05.2020.)	[23 April 2020 / <i>Numbering of the Section is amended by the Law of 19 May 2020]</i>
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.04.2009., 20.12.2010., 22.11.2017. un 11.10.2018. likumu, kas stājas spēkā 07.11.2018. Grozījumi pirmajā daļā attiecībā uz daļas papildināšanu ar vārdiem “izņemot obligātās iemaksas no sociālās apdrošināšanas	[23 April 2009; 20 December 2010; 22 November 2017; 11 October 2018 / <i>Amendments to Paragraph one regarding the supplementation of the Paragraph with the words “except for the mandatory contributions from the special budgets of</i>

speciālajiem budžetiem un valsts pamatbudžeta” stājas spēkā 01.01.2020. Sk. Pārejas noteikumu 26. punktu)	<i>social insurance and the State basic budget” shall come into force on 1 January 2020. See Paragraph 26 of Transitional Provisions]</i>
(14.10.1998. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.11.2004., 14.07.2011., 20.12.2012., 18.06.2015., 09.06.2016. likumu, Satversmes tiesas 15.01.2021. spriedumu, 15.06.2021. un 27.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2022.)	[14 October 1998; 11 November 2004; 14 July 2011; 20 December 2012; 18 June 2015; 9 June 2016; judgment of the Constitutional Court of 15 January 2021; 15 June 2021; 27 January 2022]

Tulkošanas programmā bieži vien šīs grozījumu atsauces ir norādītas vairākos segmentos, tādēļ jāseko līdzi, lai nepieciešamības gadījumā slīpraksts tiktu piemērots visos segmentos.

4.8. Pielikumi

Atsevišķos gadījumos likumiem var būt arī pielikumi. Atšķirībā no Ministru kabineta noteikumiem likuma pielikuma galvenē parasti parādās tikai pielikuma numurs un norāde uz attiecīgo likumu. Pielikuma nosaukumā visi patstāvīgie vārdi rakstāmi ar lielajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Pievienotās vērtības nodokļa likuma Pielikums	Value Added Tax Law Annex
Latvijas valsts karoga likuma 1. pielikums	Law on the National Flag of Latvia Annex 1

5. MINISTRU KABINETA NOTEIKUMU UN CITU NORMATĪVO AKTU TULKOŠANA

Ministru kabineta noteikumi (turpmāk – noteikumi) ir ārējs normatīvs akts, kas izdots uz kāda likuma pamata. Citi tulkoto normatīvo aktu veidi ietver Ministru kabineta instrukcijas, rīkojumus, ministru rīkojumus un arī Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas noteikumus. Visiem šiem normatīvajiem aktiem ir vairākas kopīgas iezīmes, kas jāņem vērā tulkošanas procesā.

5.1. Noteikumu galvene

Lai apstiprinātu Ministru kabineta izdoto noteikumu oficiālo raksturu, tiem ir šādi rekvizīti: izdevēj institūcijas nosaukums, noteikumu pieņemšanas datums un vieta, normatīvā akta veida nosaukums, numurs, noteikumu nosaukums, atsauce uz Ministru kabineta sēdes protokola numuru un paragrāfu, kad ir pieņemti attiecīgie noteikumi, norāde, uz kāda likuma pamata noteikumi izdoti, Ministru prezidenta paraksts un attiecīgā ministra paraksts (otrais paraksts), kas sastāv no amata nosaukuma, paraksta (uz oriģināla) un paraksta atšifrējuma.⁹

Noteikumu galvene angļu valodā ir vienkāršota – nav jānorāda pieņemšanas vieta un atsauce uz Ministru kabineta sēdes protokola numuru un paragrāfu. Formatējums abās valodās ir vienāds, proti, noteikumu numurs un nosaukums norādāmi treknrakstā, pieņemšanas datums netiek īpaši formatēts, savukārt atsauce uz normatīvo aktu, uz kura pamata šie noteikumi ir izdoti, ir norādāma slīprakstā, tāpat kā latviešu valodā.

Latviski	Angliski
Ministru kabineta noteikumi Nr. 255 Rīgā 2014. gada 20. maijā (prot. Nr. 29 5.§) Noteikumi par distances līgumu <i>Izdoti saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 10. panta otro daļu</i>	Cabinet Regulation No. 255 Adopted 20 May 2014 Regulations Regarding Distance Contracts <i>Issued pursuant to Section 10, Paragraph two of the Consumer Rights Protection Law</i>

Svarīgi atcerēties, ka Ministru kabineta nosaukums angļu valodā atveidojams kā *Cabinet*¹⁰, jo šis termins tiek izmantots, lai apzīmētu valdību arī, piemēram, Apvienotajā Karalistē.¹¹ Uzmanība jāpievērš arī tam, kā angļu valodā atveido datumu, proti, dienu ar

⁹ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/111>

¹⁰ Kembridžas vārdnīca, skat. pirmo nozīmi: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cabinet>

¹¹ Apvienotās Karalistes parlamenta mājas lapa. Pieejama tiešsaistē: <https://www.parliament.uk/site-information/glossary/cabinet/>

cipariem, mēnesi ar vārdiem un gadu ar cipariem. No piemēra redzams, ka noteikumu pieņemšanas vietas nosaukumu netulko, bet tā vietā obligāti norāda vārdu *adopted*.

Noteikumu nosaukumā vārda “noteikumi” vietā var tikt izmantoti arī tādi vārdi kā “kārtība” (*procedures*), “prasības” (*requirements*), “nolikums” (*by-laws*). Noteikumu nosaukumā neizmanto vārdu “instrukcija” vai “ieteikumi”.¹²

Latviešu valodā izšķir vairākus noteikumu nosaukuma veidošanas pamatmodeļus.¹³

1. Nosaukums sākas ar vārdu (vārdiem), kurš (kuri) atklāj (raksturo) noteikumu saturu; šai gadījumā vārds “noteikumi”, “kārtība”, “prasības”, “nolikums” ir nosaukuma pēdējais vārds. Angļu valodā minētie vārdi tiek lietoti nosaukumu sākumā. Būtiski ir atcerēties, ka nosaukumā angļu valodā visi patstāvīgie vārdi rakstāmi ar lielo burtu, arī *Regarding*.

Latviski	Angliski
<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 950 Rīgā 2011. gada 13. decembrī (prot. Nr. 74 19. §) Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas noteikumi <i>Izdoti saskaņā ar Augu aizsardzības likuma 5. panta 5. punktu un 9. panta otro daļu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 950 Adopted 13 December 2011 Regulations Regarding the Use of Plant Protection Products <i>Issued pursuant to Section 5, Clause 5 and Section 9, Paragraph two of the Plant Protection Law</i></p>
<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 142 Rīgā 2012. gada 28. februārī (prot. Nr. 11 11. §) Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība <i>Izdoti saskaņā ar Augstskolu likuma 59. panta ceturto daļu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 142 Adopted 28 February 2012 Procedures for Equalisation of Degrees and Professional Qualifications <i>Issued pursuant to Section 59, Paragraph four of the Law on Higher Education Institutions</i></p>
<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 353 Rīgā 2012. gada 22. maijā (prot. Nr. 28 18. §) Ārstniecības iestādēs radušos atkritumu apsaimniekošanas prasības <i>Izdoti saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 6. panta 6. punktu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 353 Adopted 22 May 2012 Requirements for the Management of Waste Generated in Medical Treatment Institutions <i>Issued pursuant to Section 6, Clause 6 of the Waste Management Law</i></p>

¹² *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/112>

¹³ turpat

<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 286 Rīgā 2004. gada 13. aprīlī (prot. Nr. 21 41. §) Veselības ministrijas nolikums <i>Izdoti saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 16. panta pirmo daļu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 286 Adopted 13 April 2004 By-laws of the Ministry of Health <i>Issued pursuant to</i> <i>Section 16, Paragraph one of the State Administration Structure Law</i></p>
--	---

2. Nosaukums, kas sākas ar nomenklatūras vārdu “noteikumi”, ko raksta ar lielo sākuma burtu, tad raksta vārdu “par” un vārdu (vārdus), kas atklāj (raksturo) noteikumu saturu. Angļu valodā minētie vārdi tiek lietoti nosaukumu sākumā. Būtiski ir atcerēties, ka nosaukumā angļu valodā visi patstāvīgie vārdi rakstāmi ar lielo burtu, arī *Regarding*.

Latviski	Angliski
<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 255 Rīgā 2014. gada 20. maijā (prot. Nr. 29 5. §) Noteikumi par distances līgumu <i>Izdoti saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma</i> <i>10. panta otro daļu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 255 Adopted 20 May 2014 Regulations Regarding Distance Contracts <i>Issued pursuant to</i> <i>Section 10, Paragraph two of the Consumer Rights Protection Law</i></p>

3. Nosaukums, kas sākas ar nomenklatūras vārdu “kārtība”, ko raksta ar lielo sākuma burtu, tad aiz komata raksta vārdu “kādā” un vārdu (vārdus), kas atklāj (raksturo) noteikumu saturu. Angļu valodā pastāv divi veidi, kā tulkot šāda veida nosaukumus. Ja latviešu valodā nosaukumā paredzēta darbība vai process, lieto *Procedures by which* (..) vai *Procedures for* (..), vērtējot labskanību katrā attiecīgajā gadījumā. Ja ir minēts darītājs, tad ieteicams izmantot pirmo variantu – *Procedures by which* (..).

Latviski	Angliski
<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 171 Rīgā 2007. gada 6. martā (prot. Nr. 17 25. §) Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā <i>Izdoti saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 10. panta sesto daļu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 171 Adopted 6 March 2007 Procedures by which Institutions Place Information on the Internet <i>Issued pursuant to</i> <i>Section 10, Paragraph six of the Freedom of Information Law</i></p>

<p>Ministru kabineta noteikumi Nr. 714 Rīgā 2018. gada 21. novembrī (prot. Nr. 53 18. §) Kārtība, kādā notiek preču iznīcināšana vai atteikšanās no precēm par labu valstij <i>Izdoti saskaņā ar Muitas likuma 6. panta 16. un 17. punktu</i></p>	<p>Cabinet Regulation No. 714 Adopted 21 November 2018 Procedures for the Destruction of Goods or Refusal from Goods in Favour of the State <i>Issued pursuant to Section 6, Clauses 16 and 17 of the Customs Law</i></p>
---	---

Vēl viens būtisks aspekts, kas atšķiras no latviešu valodas, ir atstarpju lietošana. Piemēros redzams, ka noteikumos bieži vien aiz punkta nav atstarpju, piemēram, “Rīgā 2014.gada 20.maijā (prot. Nr.29 5.§)”, kas neatbilst mūsdienu latviešu valodas interpunkcijas normām, taču angļu valodā starp punktu un tam sekojošo ciparu vai vārdu ir liekama saistītā atstarpe. Skat. apakšnodaļu par saistītajām atstarpēm.

Jānorāda, ka noteikumu tulkojumos angļu valodā frāze “Izdoti saskaņā ar” vienmēr tulkojama kā *Issued pursuant to*, kā arī tā vienmēr ir slīprakstā, skatīt piemērus.

Vecākos noteikumu tulkojumos var atrast dažus nosaukumus, kas tulkoti kā *Regulations on (..)* vai *Regulations On (..)*, taču *on* lietojams tikai likumu nosaukumu tulkojumos, līdz ar to tā ir kļūda, kuru nedrīkst ieviest jaunajos tulkojumos. Vienīgais gadījums, kad pieļaujams atstāt *on*, ir tad, kad Noslēguma jautājumu sadaļā ir informācija par konkrētiem noteikumiem, kuri tiek atzīti par spēku zaudējušiem, un šo noteikumu tulkojumā, kas publicēts www.likumi.lv, nosaukums sākas ar *Regulations on (..)*, kā arī gadījumos, ja likuma, noteikumu vai kāda cita normatīvā akta tekstā ir jebkāda atsauce uz šādiem noteikumiem un ir sniegts to nosaukums. Ja rodas šaubas par to, kā atveidot noteikumu nosaukumu angļu valodā, var vērsties pie centra redaktoriem vai terminologiem.

Kā minēts iepriekš, noteikumu nosaukumi var iesākties dažādi, piemēram, *Regulations Regarding (..)*, *Procedures for (..)* u. c. Noteikumu virsrakstā vārds “noteikumi” rakstāms daudzskaitlī, proti, *Regulations Regarding (..)*, savukārt noteikumu tekstā vienskaitlī – *the Regulation*. Tas skaidrojams ar to, ka virsrakstā tiek norādīts, ka konkrētie noteikumi regulē kādu jomu, savukārt pašā tekstā ir atsauce uz noteikumiem kā vienotu dokumentu, līdz ar to nav pamatojuma lietot *these Regulations*.

5.2. Punkti un apakšpunkti

Noteikumu teksta iedalījuma pamatvienība ir punkts.¹⁴ Punkts var tikt iedalīts apakšpunktos, un tos attiecīgi tulko kā *Paragraphs* un *Sub-paragraphs*. Uzmanība jāpievērš pieturzīmju lietojumam, jo latviešu valodā punkts ir aiz pēdējā cipara, bet angļu valodā tā nav. Turklāt, runājot par noteikumu punktiem un apakšpunktiem, vienmēr jālieto cipari, proti *Paragraph 2*, nevis *Paragraph two*. Ja noteikumos ir atsauce uz kāda likuma pantu, daļu vai

¹⁴ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/114>

punktu, tad ir jālieto vārdi *Section*, *Paragraph* vai *Clause*. Tas sīkāk aprakstīts nodaļā par likumu tulkošanu.

Latviski	Angliski
62. Šo noteikumu 28.2. apakšpunkts un 29. punkts stājas spēkā 2014. gada 1. janvārī.	62. Sub-paragraph 28.2 and Paragraph 29 of the Regulation shall come into force on 1 January 2014.

Ja noteikumu teksts ir apjomīgs un tekstu ir iespējams tematiski sadalīt, noteikumu punktus, kas attiecas uz vienu jautājumu, apvieno nodaļās. Nodaļas var dalīt apakšnodaļās.¹⁵ Nodaļu nosaukumi var būt ļoti dažādi, taču ir daži, kas var atkārtoties vairākos noteikumos, un tie tulkojami tā, kā norādīts tabulā.

Latviski	Angliski
I. Vispārīgie jautājumi	I. General Provisions
I. Vispārīgais jautājums	I. General Provision
VI. Noslēguma jautājumi	VI. Closing Provisions
Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām	Informative Reference to European Union Directives
Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu	Informative Reference to European Union Directive

Nodaļas numurē ar romiešu cipariem. Aiz nodaļas numura liek punktu.¹⁶ Punkts aiz nodaļas numura ir jāliek arī angļu valodā, izņemot gadījumus, kad tekstā ir atsauce uz nodaļu, neminot tās nosaukumu, piemēram, *the requirements referred to in Chapter VI of the Regulation apply*.

Pirmā noteikumu nodaļa ir par vispārīgiem jautājumiem, un tā gandrīz vienmēr sākas ar frāzi “Noteikumi nosaka (..)”, un tā atspoguļo likumā doto pilnvarojumu. Šī frāze visos noteikumu tulkojumos ir tulkojama vienādi – tā, kā norādīts piemērā. Jāpiebilst, ka turpmāk tekstā vārds “noteikt” atkarībā no teksta var tikt tulkots dažādi, piemēram, *to determine, to specify, to stipulate* u.c.

Latviski	Angliski
Noteikumi nosaka	The Regulation prescribes

Noteikumiem, ja nepieciešams, var būt pielikums vai vairāki pielikumi.¹⁷ Centra tulkojumos šī pielikuma galvene jāatveido atbilstoši tam, kā norādīts tabulā. Īpaša uzmanība

¹⁵ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/114>

¹⁶ turpat

¹⁷ turpat

jāpievērš tam, ka aiz pielikuma numura, ja tāds ir, punkts nav jāliek. Pielikuma nosaukumā visi patstāvīgie vārdi rakstāmi ar lielajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Pielikums Ministru kabineta 2016. gada 27. septembra noteikumiem Nr. 633	Annex Cabinet Regulation No. 633 27 September 2016
1. pielikums Ministru kabineta 2016. gada 27. septembra noteikumiem Nr. 633	Annex 1 Cabinet Regulation No. 633 27 September 2016

Vecākos tulkojumos var gadīties ieraudzīt *Annex to, of 27 September 2016*, bet tā ir kļūda un tā nedrīkst tulkot. Latviešu valodā galvene ir izteikta kā teikums, bet angļu valodā kā trīs atsevišķas rindas, proti, pielikums un tā numurs, noteikumu numurs, datums.

5.3. Grozījumu noformēšana

Noteikumus var grozīt, atsevišķus punktus vai apakšpunktus var svītrot. Teksts par grozījumiem angļu valodā tiek tulkots vienkāršoti, proti, jānorāda tikai datums. Ja ir vairāki grozījumu datumi, tos atdala ar semikolliem. Informācija par grozījumiem tiek atdalīta ar taisnām kvadrātiekvām, bet teksts tajās ir slīprakstā.

Svītrojumu arī tulko vienkāršoti, norādot tikai datumu, un ne kvadrātiekvas, ne teksts tajās nav slīprakstā.

Latviski	Angliski
2.4. persona ir reģistrējusies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieks atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37.panta pirmajai daļai. (<i>Grozīts ar MK 21.12.2010. noteikumiem Nr. 1140; MK 29.05.2012. noteikumiem Nr. 366; MK 01.10.2013. noteikumiem Nr. 1018; MK 20.06.2017. noteikumiem Nr. 356</i>)	2.4. the person has been registered with the State Employment Agency as an unemployed person in accordance with Section 37, Paragraph one of the Law on Social Services and Social Assistance. [21 December 2010; 29 May 2012; 1 October 2013; 20 June 2017]
(<i>MK 02.02.2016. noteikumu Nr. 81 redakcijā, kas grozīta ar MK 07.03.2017. noteikumiem Nr. 127</i>)	[2 February 2016; 7 March 2017]
(<i>MK 10.12.2013. noteikumu Nr.1451 redakcijā</i>)	[10 December 2013]

17. (Svītrots ar MK 20.06.2017. noteikumiem Nr. 356)	17. [20 June 2017]
--	--------------------

Dažreiz teksts par grozījumiem tiek papildināts ar konkrētu informāciju par kāda punkta spēkā stāšanos. Šādos gadījumos datumus tulko tā, kā norādīts iepriekšējā tabulā, tad liek slīpsvīturu un tulko tekstu angļu valodā. Ja ir norāde uz konkrētu grozījumu punktu, tas angļu valodā tiek tulkots kā atsevišķs teikums, un tā beigās punkts nav jāliek. Skat. piemēru tabulā. Pēdējā teikuma daļa ar atsauci uz grozījumu punktu angļu valodā izteikta jaunā teikumā.

Latviski	Angliski
<i>(Grozīts ar MK 12.06.2018. noteikumiem Nr. 324; 21.20. apakšpunkts stājas spēkā 01.07.2018., sk. grozījumu 2. punktu)</i>	<i>[12 June 2018 / Sub-paragraph 21.20 shall come into force on 1 July 2018. See Paragraph 2 of Amendments]</i>
(MK 07.05.2020. rīkojuma Nr. 254 redakcijā, kas grozīta ar MK 14.05.2020. rīkojumu Nr. 258; MK 21.05.2020. rīkojumu Nr. 279; grozījums par 4.3.2. apakšpunkta svītrošanu un 4.3.6.5., 4.3.6.6., 4.3.6.7., 4.3.6.8. un 4.3.6.9. apakšpunkts stājas spēkā 01.06.2020., sk. grozījumu 1.1. un 1.4. apakšpunktu)	<i>[7 May 2020; 14 May 2020; 21 May 2020 / Amendment regarding the deletion of Sub-paragraph 4.3.2, and Sub-paragraphs 4.3.6.5, 4.3.6.6, 4.3.6.7, 4.3.6.8, and 4.3.6.9 shall come into force on 1 June 2020. See Sub-paragraphs 1.1 and 1.4 of Amendments]</i>

5.4. Standartfrāzes

Noteikumos tiek izmantotas dažādas standartfrāzes, kuras angļu valodā visu laiku tiek tulkotas vienādi. Īpaša uzmanība jāpievērš gan slīpraksta lietojumam, gan pieturzīmēm. Piemēram, ja kādi noteikumi tiek atzīti par spēku zaudējušiem, teikums iesākas ar noteikumu numuru, datumu, nosaukumu, informāciju iekavās par publicēšanas datumiem. Tabulas pirmajā rindā redzams, ka pēc iekavām obligāti liekams komats. Iekavās sniegta informācija par “Latvijas Vēstneša” numuriem, kuros ir publicēti attiecīgie noteikumi. Pieturzīmes angļu valodā liekamas atbilstoši tam, kā tas ir latviešu valodā, un vienīgais izņēmums ir tas, ka aiz “Latvijas Vēstneša” izdevuma numura nav jāliek punkts.

Latviski	Angliski
Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumus Nr. 106 “Energijas lietotāju apgādes kārtība un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātas enerģētiskās krīzes laikā” (Latvijas Vēstnesis, 2002, 42. nr.; 2006, 68. nr.; 2010, 160. nr.; 2011, 24. nr.).	Cabinet Regulation No. 106 of 12 March 2002, Procedures for Supply to Energy Users and Procedures for Sale of Heating Fuel during Announced Energy Crises (<i>Latvijas Vēstnesis</i> , 2002, No. 42; 2006, No. 68; 2010, No. 160, 2011, No. 24), is repealed.

Noteikumi ir spēkā līdz 2020. gada 31. decembrim.	The Regulation shall be in force until 31 December 2020.
Noslēguma jautājums/-i	Closing Provision(s)
[Veselības] ministra vietā	Acting for the Minister for [Health]
Šo noteikumu 28.2. apakšpunkts un 29. punkts stājas spēkā 2014. gada 1. janvārī.	Sub-paragraph 28.2 and Paragraph 29 of the Regulation shall come into force on 1 January 2014.

5.5. Institūciju nolikumi

Ministru kabineta noteikumu veidā tiek apstiprināti dažādu valsts institūciju nolikumi.¹⁸ Arī nolikumu tekstā bieži vien ir dažādas standartfrāzes, kuras jātulko vienādi visos nolikumos. Standartfrāžu piemēri atrodami tabulā.

Latviski	Angliski
[Latvijas Antidopinga birojs] ir [veselības] ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. [Veselības] ministrs [biroja] pārraudzību īsteno ar [Veselības] ministrijas starpniecību.	[The Latvian Anti-doping Bureau] is an institution of direct administration under the supervision of the Minister for [Health]. The Minister for [Health] shall implement the supervision of [the Bureau] through the intermediation of the Ministry of [Health].
II. [Biroja] funkcijas, uzdevumi un tiesības	II. Functions, Tasks, and Rights of [the Bureau]
IV. [Biroja] darbības tiesiskuma nodrošināšana un pārskatu sniegšana	IV. Ensuring Lawfulness of Operation of [the Bureau] and Submission of Reports
12. Pārvaldes vadītāja izdotos administratīvos aktus un faktisko rīcību privātpersona var apstrīdēt Kultūras ministrijā. Kultūras ministrijas lēmumus var pārsūdzēt tiesā.	12. A private person may contest the administrative acts issued by the Head of the Inspection and the actual action thereof before the Ministry of Culture. The decisions of the Ministry of Culture may be appealed to a court.
Ministrijas padotībā ir:	The [following public institutions] are subordinate to the Ministry:

5.6. Terminoloģijas saskaņošana

Ministru kabineta noteikumi ir izdoti uz kāda konkrēta likuma pamata, līdz ar to nepieciešams saskaņot tulkotajos noteikumos, likumā un nozares dokumentos lietoto

¹⁸ *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Ārlietu ministriju, 2016. 166 lpp. Pieejama tiešsaistē: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/119>

terminoloģiju. Var gadīties, ka attiecīgais likums nav tulkots vai arī nav iztulkoti jaunākie grozījumi, kuros attiecīgie termini parādās. Šādos gadījumos vispirms jāaplūko citi nozares dokumenti un to tulkojumi, kā arī terminus var meklēt centra terminu datubāzē un tulkošanas atmiņās.

Ja neizdodas atrast atbilstošu terminu vai arī ir šaubas par likumā lietoto terminu, tas jāiekļauj terminu tabulā, norādot kontekstu, iespējamo atbilstmi angļu valodā, avotus un ar to saistītās neskaidrības, ja tādas ir. Svarīgi atcerēties, ka terminu tabulā jāiekļauj tikai tie termini, kas sagādā grūtības vai par kuriem nav pārlicības. Nekādā gadījumā tabulā nedrīkst iekļaut jau nozarē plaši lietotus terminus, piemēram, *financial institution* (finanšu iestāde) un *legal person* (juridiska persona).

Ja tulkošanas procesā novērojat, ka vairākos vienas nozares dokumentos vienam terminam ir vairāki tulkojumi, šādi termini jāiekļauj terminu tabulā, norādot, kuros nozares dokumentos ir nekonekvents terminu lietojums. Šādā veidā centrs tiek informēts par terminoloģisku nekonekvenci, kā arī šīs kļūdas tiek izlabotas.

5.7. Citi normatīvie akti

Papildus noteikumiem centrs tulko arī Ministru kabineta instrukcijas, rīkojumus un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) lēmumus. Šo normatīvo aktu noformējums (galvene, iedalījums punktos un apakšpunktos, grozījumu noformēšana) ir tāds pats kā noteikumiem, tādēļ, tos tulkojot, jāievēro tās pašas prasības, attiecas uz noteikumiem. Tabulā ir sniegti daži Ministru kabineta rīkojuma un instrukcijas galvenes, SPRK padomes lēmumu galvenes, kā arī dažu standartfrāžu atveides piemēri.

Latviski	Angliski
<p>Ministru kabineta rīkojums Nr. 390 Rīgā 2017. gada 31. jūlijā (prot. Nr. 37 56. §) Par finanšu ierobežojumu noteikšanu attiecībā uz subjektiem, kas saistīti ar Korejas Tautas Demokrātiskās Republikas īstenoto kodolprogrammu un politisko režīmu</p>	<p>Cabinet Order No. 390 Adopted 31 July 2017 Regarding the Imposition of Financial Restrictions in Relation to Subjects Connected with the Nuclear Programme and Political Regime Implemented by the Democratic People's Republic of Korea</p>
<p>Ministru kabineta instrukcija Nr. 4 Rīgā 2014. gada 26. augustā (prot. Nr. 45 6. §) Kārtība, kādā izskata iesniegumu par atļauju saglabāt Latvijas vai citas valsts pilsonību <i>Izdota saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72. panta pirmās daļas 2. punktu</i></p>	<p>Cabinet Instruction No. 4 Adopted 26 August 2014 Procedures for Examining an Application for the Permission to Retain the Citizenship of Latvia or Another Country <i>Issued pursuant to Section 72, Paragraph one, Clause 2 of the State Administration Structure Law</i></p>

<p>Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes lēmums Nr. 1/6 Rīgā 2014. gada 12. martā (prot. Nr. 9, 4. p.) Noteikumi par efektīvas atļautās slodzes izmantošanas nosacījumiem <i>Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 9. panta 2.² daļu un likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 25. panta pirmo daļu</i></p>	<p>Decision No. 1/6 of the Board of the Public Utilities Commission Adopted 12 March 2014 Regulations Regarding Conditions for the Use of Efficient Permitted Load <i>Issued pursuant to Section 9, Paragraph 2.² of the Electricity Market Law and Section 25, Paragraph one of the law On Regulators of Public Utilities</i></p>
<p>8. Atzīt par spēku zaudējušu Regulatora 2012. gada 18. janvāra lēmumu Nr. 1/1 “Noteikumi par efektīvas atļautās slodzes izmantošanas nosacījumiem” (Latvijas Vēstnesis, 2012, 12. nr.).</p>	<p>8. Regulator Decision No. 1/1 of 18 January 2012, Regulations Regarding Conditions for the Use of Efficient Permitted Load (<i>Latvijas Vēstnesis</i>, 2012, No. 12), is repealed.</p>
<p>9. Noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.</p>	<p>9. The Regulation shall come into force on the day following its publication in the official gazette <i>Latvijas Vēstnesis</i>.</p>
<p>Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētājs [V. Uzvārds]</p>	<p>Chair of the Board of the Public Utilities Commission [N. Surname]</p>

6. VISPĀRĪGI VALODAS JAUTĀJUMI

6.1. Lielo sākumburtu lietojums

Angļu valodā lielos sākumburtus ir ieteicams lietot pārdomāti, jo atšķirībā no citiem tekstu veidiem juridiskajos tekstos neatbilstoša sākumburtu lietošana var ne tikai apgrūtināt teksta uztveramību, bet arī radīt kļūdas. Centra tulkojumos lielle sākumburti lietojami tālāk norādītajos gadījumos.

6.1.1. Institūciju un iestāžu nosaukumi

Ar lielajiem sākumburtiem jāraksta visi patstāvīgie vārdi iestāžu un institūciju nosaukumos, kā arī to struktūrvienību un daļu (piemēram, nodaļu, departamentu) apzīmējumos. Neskatoties uz šo nosacījumu, ārvalstu institūciju un iestāžu nosaukumi vienmēr ir jāpārbauda uzticamos avotos.

Latviski	Angliski
Valsts ieņēmumu dienests	State Revenue Service
Finanšu izlūkošanas dienests	Financial Intelligence Unit
Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde	National Heritage Board
Satiksmes ministrijas Juridiskais departaments	Legal Department of the Ministry of Transport

6.1.2. Tiesību aktu un instrumentu nosaukumi

Ja norādīts konkrēts tiesību akts vai instruments, tā nosaukumā visi patstāvīgie vārdi jāraksta ar lielajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Zemesgrāmatu likums	Land Register Law
darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība”	Operational Programme “Growth and Employment”
Kohēzijas fonds	Cohesion Fund
Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta	Connecting Europe Facility
Alternatīvo degvielu attīstības plāns 2017.–2020. gadam	Alternative Fuels Development Plan 2017–2020

Šeit jāatceras, ka tekstos var parādīties arī nekonkrēti akti vai instrumenti. Piemēram, norāde vadīties pēc attiecīgā gada valsts budžeta likuma, kas nav konkrēts likums, bet vispārināta atsauce skatīties konkrētā gada budžeta likumu.

Latviski	Angliski
finanšu instruments	financial instrument
gadskārtējais valsts budžeta likums	annual State budget law

Tāpat atšķirībā no Latvijas Republikas tiesību aktiem Eiropas Savienības direktīvu un regulu nosaukumos nav jālieto lielle sākumburti.

Latviski	Angliski
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK	Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC
Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2004. gada 26. oktobra noteikumus Nr. 889 "Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums" (Latvijas Vēstnesis, 2004, 171. nr.; 2005, 63. nr.; 2006, 90. nr.).	Cabinet Regulation No. 889 of 26 October 2004, By-law of the Consumer Rights Protection Centre (<i>Latvijas Vēstnesis</i> , 2004, No. 171; 2005, No. 63; 2006, No. 90), is repealed.

6.1.3. Tiesību aktu panti, punkti, daļas

Kā jau norādīts iepriekšējās sadaļās, tulkojumos angļu valodā konkrēti panti, punkti, daļas un sadaļas ir jāraksta ar lielo sākumburtu. Tāpat ar lielo sākumburtu jāraksta arī vārdi *Figure* (attēls) un *Table* (tabula), kad tie parādās kopā ar ciparu.

Latviski	Angliski
Regulas Nr. 1316/2013 22. un 27. pants	Articles 22 and 27 of Regulation No. 1316/2013
Dabaszāze tika piegādāta tikai no Krievijas, kas sastādīja 26,9 % (50,27 PJ) (skat. 2. attēlu).	Natural gas was supplied only from Russia, which represented 26.9 % (50.27 PJ) (see Figure 2).

6.1.4. Oficiālie tituli un amati

Angļu valodā oficiālo titulu un amatu nosaukumos visi patstāvīgie vārdi jāraksta ar lielajiem sākumburtiem. Šis nosacījums nav attiecināms uz gadījumiem, kad tekstā vispārīgi norādīta kāda profesija vai amatu saime.

Latviski	Angliski
Augstākās tiesas priekšsēdētājs	President of the Supreme Court
Finanšu izlūkošanas dienesta priekšnieks	Head of the Financial Intelligence Unit of Latvia
Valsts kancelejas direktors	Director of the State Chancellery
Ģenerālprokurors	Prosecutor General
tieslietu ministrs	Minister for Justice
ministrs	minister
Veselības ministrijas valsts sekretārs	State Secretary of the Ministry of Health
valsts sekretārs	State secretary
[Saeimas] deputāts	member of the <i>Saeima</i>
[pašvaldības] domes deputāts	councillor

6.1.5. Politiskās vienības

Ar lielajiem sākumburtiem jāraksta visi patstāvīgie vārdi konkrētu politisko vienību apzīmējumos. Ja apzīmējums ir vispārīgs – vārdi jāraksta ar mazajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Latvijas valdība	Latvian Government
Baltijas valstis	Baltic States
Eiropas Savienības dalībvalstis	European Union Member States
valsts (kā tiesību izpildītāja, varas orgāns)	the State

bet

Latviski	Angliski
pašvaldību iestādes	local government institutions
valstij piederošs	state-owned

6.1.6. Reģistri un sistēmas

Ja tekstā minēts konkrēts reģistrs vai sistēma, tās nosaukumā visi patstāvīgie vārdi jāraksta ar lielajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Ministru kabinets nosaka tiesu informatīvās sistēmas izveidošanas, uzturēšanas un izmantošanas kārtību	The Cabinet shall determine the procedures for the establishment, maintenance, and use of the Court Information System
Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrs	Register of Religious Organisations and Institutions Thereof
Fizisko personu reģistrs	Register of Natural Persons
Latvijas Republikas Uzņēmumu Reģistrs	Enterprise Register of the Republic of Latvia

bet

Latviski	Angliski
tiesības iepazīties ar visiem dokumentiem, dokumentu un grāmatvedības reģistriem	the right to become acquainted with all documents, the document and accounting registers

6.1.7. Starptautiskie līgumi un vienošanās

Tāpat kā vairākos citos iepriekš norādītajos gadījumos, arī līgumu un vienošanos nosaukumu atveidē ir jāseko principam, vai tas ir konkrēts nosaukums vai vispārīgs apzīmējums. Ja tekstā norādīts konkrēts nosaukums, pirmkārt, ir jāvadās pēc tā, kā sākumburti ir lietoti šī dokumenta oficiālajā angļu valodas versijā (ja pieejama), un ar lielo sākumburtu ir rakstāmi visi patstāvīgie vārdi.

Latviski	Angliski
Parīzes nolīgums	Paris Agreement
Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību	General Agreement on Tariffs and Trade
Līgums par Eiropas Savienības darbību	Treaty on the Functioning of the European Union

6.1.8. Publikācijas

Grāmatu, žurnālu, laikrakstu, pētījumu, ziņojumu un pārskatu nosaukumos visi patstāvīgie vārdi angļu valodā jāraksta ar lielo sākumburtu. Atveidojot publikāciju

nosaukumus, ir jāatceras, ka bieži vien tie netiek tulkoti, bet norādīti oriģinālvalodā. Šādā gadījumā, protams, nosaukums nav jāpielāgo angļu valodas nosaukumu atveides normām.

Latviski	Angliski
Dalībvalstīm jāievēro OGP līdzdalības un koprades standarti.	National members must comply with the OGP Participation and Co-creation Standards.
Ikgadējais ekonomikas pārskats	Annual Economic Report

6.1.9. Ģeogrāfiskie nosaukumi

Visi īpašvārdi ir rakstāmi ar lielajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Ziemeļpols	North Pole
Pikadilli laukums	Piccadilly Circus
kontinentālā Ziemeļeiropa	Northern Continental Europe

6.1.10. Pasākumi

Īpašu pasākumu un notikumu, kā arī konferenču, konvenciju un sanāksmju nosaukumi rakstāmi ar lielajiem sākumburtiem.

Latviski	Angliski
Konference par drošību un sadarbību Eiropā	Conference on Security and Cooperation in Europe
ANO Starptautiskais bioloģiskās daudzveidības gads	UN International Year on Biodiversity

6.2. Pieturzīmes

Pieturzīmju lietošana latviešu un angļu valodā būtiski atšķiras, līdz ar to angļu valodā komati nav jāliek tajās vietās, kur tie tiek lietoti latviešu valodā. Turklāt angļu valodā tos lieto daudz retāk nekā latviešu valodā. Tā kā kļūdas visbiežāk tiek pieļautas tieši komatu lietojumā, tiem pievērsīsimies sīkāk. Aplūkosim arī domuzīmes, semikola, punkta un pēdiņu lietojumu.

6.2.1. Komats

Latviešu valodā komats tiek likts teju pirms katra palīgteikuma, izņemot gadījumus, kad teikumā ir vienlīdzīgi palīgteikumi un komats pirms otrā palīgteikuma nav liekams.

Tulkojumos ir novērojama tendence komatus likt tieši tur, kur tie ir izmantoti latviešu valodas teikumā. Daži piemēri ir sniegti tabulā.

Latviski	Angliski
(3) Oriģināldokumenti jāiesniedz, ja likumā vai starptautiskajā līgumā paredzēts, ka konkrētos faktus var pierādīt tikai ar oriģināldokumentiem.	(3) Original documents shall be submitted, if law or international agreements provide that the specific facts may only be proved by original documents.
1) iestāde, kas administratīvo aktu izdevusi;	1) the institution, which has issued the administrative act;
Tiesa, kas pirms 2017. gada 1. marta sākusi izskatīt pieteikumu par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, pabeidz to izskatīšanu.	A court, which has commenced examination of an application for the re-examination of the case due to newly discovered circumstances before 1 March 2017, shall complete examination thereof.
2) vispārējās nozīmes (publisko) pakalpojumu jomā, kurā pakalpojumu sniegšana nav saistīta ar ekonomiskiem vai komerciāliem apsvērumiem;	2) in the field of overall significance (public) services, where the provision of a service is not related to economic or commercial considerations;
3) tiesības izteikt piekrišanu tam vai iebildumus pret to, ka tai ar nolēmumu tiek uzlikti pienākumi;	3) the right to express consent to or objections against the fact, that obligations are imposed on him or her by a ruling;

Jānorāda, ka angļu valodā visi palīgteikumi nav jāatdala ar komatu. Turklāt ir daži saikļi, pirms kuriem komats lietojams atkarībā no konteksta. Aplūkosim biežāk lietotos saikļus, lai saprastu, kad pirms tiem liekams komats.¹⁹

and, but, or

Ja divas neatkarīgas teikuma daļas savieno šie saikļi un abās daļās ir viens teikuma priekšmets, tad komats nav liekams, taču, ja šie saikļi savieno teikuma daļas ar dažādiem teikuma priekšmetiem, komats ir jāliek.

They were very friendly and invited us to their villa in Portugal.

Footballers these days earn more money but they are fitter and play many more matches.

It was an expensive hotel in the centre of Stockholm, but we decided it was worth the money.

¹⁹ Kembridžas vārdnīca. Pieejama tiešsaistē: <https://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/punctuation>

apzīmētāja palīgteikumi – *which, whose, who, whom*

Ar komatiem ir jāatdala apzīmētāja palīgteikums, ko ievada attieksmes vietniekvārds (*non-defining relative clause*); šis palīgteikums sniedz **papildu informāciju** un to **var izlaist, nemainot teikuma jēgu**. Palīgteikums var sākties ar šādiem saikļiem: *which, whose, who* vai *whom*.

Mary, who has 2 young children, has a part-time job in the library.

The ambulance, which arrived after just five minutes, took three people to the hospital immediately.

Dodgington, 22, who boxed in two Olympics, will be managed by his close friend Colin McFarllan.

Komatu liek arī gadījumos, kad apzīmētāja palīgteikums attiecas uz visu teikumu, un parasti šādu palīgteikumu ievada saiklis *which*. Lai gan šādi gadījumi lielākoties sastopami mutvārdu runā, dažreiz tos var sastapt arī rakstītos tekstos.

*I think the other thing that was really good about it as well was that everybody worked really hard and helped tidy up at the end, **which** I hadn't expected at all.*

Ir vēl viens palīgteikums, ko ievada attieksmes vietniekvārdi (*defining relative clause*). Šis palīgteikums satur svarīgu informāciju, un, ja to izlaiž, tad zūd teikuma jēga. **Šādu palīgteikumu ar komatiem neatdala.**

Passengers who have young children may board the aircraft first.

They're the people who want to buy our house.

They should give the money to somebody who they think needs the treatment most.

She's now playing a woman whose son was killed in the First World War.

Ar komatiem atdala teikuma daļas, kas var tikt izlaistas. Tās nav galvenās teikuma daļas, bet sniedz kādu papildu informāciju, skaidrojumu, precizējumu. Tāpat ar komatiem atdala dažādus iespraudumus.

The storm, lasting as it did for several days, caused serious damage to villages near the coast.

We had, in fact, lost all of our money.

We arrived at the restaurant 30 minutes late so, of course, our reservation had been cancelled.

The company began legal proceedings against their former employee, claiming, inter alia, breach of contract.

palīgteikums teikuma sākumā

Ja palīgteikums novietots teikuma sākumā, to parasti atdala ar komatu. Taču komatu var nelikt, ja teikums ir ļoti īss.

If you get lost in the city centre, please don't hesitate to text us or phone us.

If you get lost just phone us.

that

Pirms šī saikļa komats nav jāliek.

They said that four million workers stayed at home to protest against the tax.

He is also having intensive treatment in the hope that he will be able to train on Friday.

if

Pirms šī saikļa komats nav jāliek. Izņēmums ir tad, ja šis saiklis ir lietots iespraudumos. Dažreiz komatu var ielikt, ja abas teikuma daļas ir ļoti garas un ir grūti uztvert teikuma jēgu, taču ar to nevajadzētu aizrauties.²⁰

They'd have got the job done quicker if they'd had more people working on it.

Payment will be made only if the work is completed on time.

I'll pay you double if you get the work finished by Friday.

There are, if you don't mind me saying so, one or two problems with this plan.

This time of year we get little, if any, rain.

We should be able to finish the work by the end of the week, if nothing unexpected turns up between now and then.

as well as

Uz šo saikli attiecas tas pats noteikums, kas uz saikli *which*, *whose*, *who* vai *whom*. Ja tas ievada būtisku teikuma daļu, komatu neliek, savukārt, ja tas ievada teikuma daļu, kas sniedz papildu informāciju, komatu liek.²¹

Deborah, as well as her assistant, decided to attend the convention.

The employee discount policy applies to full-time workers as well as contractors.

²⁰ Kolinsa vārdnīca. Pieejama tiešsaistē: <https://grammar.collinsdictionary.com/easy-learning/the-comma>

²¹ Tiešsaistes vārdnīca. Pieejama: <https://www.dictionary.com/e/how-do-you-use-a-comma/>

Komatu neliek pirms saikļiem (*conjunctive adverbs*), kas drīzāk sasaista dažādas idejas, nevis ir pakārtoti konkrētam vārdam, piemēram, *therefore, however, consequently, moreover, nevertheless, meanwhile, thus* u. c. Šajos gadījumos labāk likt semikolu vai punktu.²² Taču komats ir liekams pēc saikļa.

*We had very different opinions; **therefore**, we went our separate ways.*

*Conjunctive adverbs act like conjunctions; **however**, they are adverbs.*

*Your research is correct; **moreover**, you made some interesting points.*

NB! Komatu nelieto, lai atdalītu divas neatkarīgas teikuma daļas, kad tās nesavieno neviens saiklis. Šādā gadījumā jāliek vai nu punkts, vai semikols.

6.2.2. Punkts

Punkts tiek lietots vairākos gadījumos, piemēram:

- 1) teikuma beigās;
- 2) dažos saīsinājumos, piemēram, *etc., a.m., p.m., e.g.*;
- 3) decimālskaitļos – 6.5;
- 4) pulksteņa laikos – 9.30 (bet pareizi ir arī 9:30);
- 5) prim pantu, punktu apzīmēšanai, piemēram, *Paragraph 2.¹* (bet (**I¹**) *Within the meaning* (..));
- 6) aiz panta numura, kad tam seko panta nosaukums, piemēram, *Section 2. Basic Purpose of the Law.*

Punktu neliek:

- 1) virsrakstu beigās;
- 2) aiz mērvienībām – 4 kg, 5 m;
- 3) regulu nosaukumos aiz *No*, piemēram, *Regulation (EU) No 575/2013.*

6.2.3. Semikols

Semikolu lieto:

- 1) lai savienotu divas neatkarīgas teikuma daļas, ja nav izmantoti saikļi;
- 2) lai atdalītu terminu, noteikumu uzskaitījumu, jo īpaši, ja tajos tiek izmantoti komati;
- 3) lai savienotu neatkarīgas teikuma daļas, izmantojot tādus vārdus kā *therefore, however, consequently, moreover, otherwise, nevertheless, meanwhile, thus* u. c.;
- 4) ja ir uzskaitījums (semikolu lieto arī tad, ja latviešu valodā uzskaitījums pa punktiem tiek atdalīts ar komatu).

NB! Ja oriģinālā ir punkts, tad semikolu izmantot nedrīkst, jo juridiskajos tekstos teikumu skaitam oriģinālā un tulkojumā ir jābūt vienādam.

²² Tiešsaistes vārdnīca. Pieejama: <https://grammar.yourdictionary.com/parts-of-speech/adverbs/con-adverb.html>

6.2.4. Domuzīme

Domuzīmes lieto, lai atdalītu iespraudumus, piezīmes u. c. tamlīdzīgus iestarpinājumus. Domuzīmes lieto, ja vārdi, ko atdala, gramatiski un semantiski nav svarīgi teikumam, proti, tos izlaižot, teikuma jēga nemainītos. Tādēļ ir jāuzmanās gadījumos, kad tekstā latviešu valodā ir lietotas domuzīmes, lai precizētu kādu aspektu vai frāzi. Šādos gadījumos nav ieteicams automātiski pārņemt latviešu valodā lietoto konstrukciju, bet tulkojums jāpārfrāzē ar vārdiem, lai izvairītos no precizējuma nozīmes un būtiskuma samazināšanas. Domuzīme jāatstāj tad, ja no tās nav iespējams izvairīties ar citiem līdzekļiem vai šāda pārfrāzēšana pārmērīgi apgrūtina teikuma uztveramību un saprotamību. Angļu valodā arī jāizvairās no latviešu valodā ierastā komata lietojuma uzreiz pēc domuzīmes. Ja no domuzīmes lietojuma nav iespējams izvairīties, tad angļu valodā tā ir uzskatāma par spēcīgāku pieturzīmi un komats pēc tās vairs nav nepieciešams.

Latviski	Angliski
(2) Ja šā panta pirmajā daļā minētajā laulībā ir nepilngadīgs bērns — Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis, laulātais ir tiesīgs saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju.	(2) If in the marriage referred to in Paragraph one of this Section there is a minor child who is a Latvian citizen or a non-citizen of Latvia, the spouse is entitled to receive a permanent residence permit.
Personas, kam piemērots drošības līdzeklis — apcietinājums —, turamas atsevišķi no notiesātajiem, izņemot gadījumus, kad tās piekrīt kopīgai izvietojumam vai iesaistīšanai kopīgos pasākumos un tam piekrīt izmeklēšanas iestāde, prokuratūra vai tiesa, kuras rīcībā ir apcietinātais.	Persons to whom the security measure – detention – has been applied shall be segregated from convicted persons, except when they agree to communal placement or participation in joint activities and the investigative institution, the Prosecutor's Office or the court which has the arrested person at its disposal agrees thereto.

Domuzīmes izmanto arī vārda “līdz” vietā starp skaitļiem, piemēram, “2017–2020”, *Paragraphs 4–6*. Šādos gadījumos atstarpes pirms un pēc domuzīmes nav jāliek.

Latviski	Angliski
2. Ar šā likuma spēkā stāšanos likuma “Par Latvijas Republikas budžeta tiesībām” (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1990, 29; 1992, 29/31) 1.—18., 20. un 21. pants tiek atzīti par spēku zaudējušiem.	2. With the coming into force of this Law, Sections 1–18, 20 and 21 of the law On the Rights of the Republic of Latvia Budget (<i>Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs</i> , 1990, No. 29; 1992, No. 29/31) are repealed.

6.2.5. Pēdiņas

Pēdiņas angļu valodā lieto diezgan reti, tieši tādēļ daudzos gadījumos, kad latviešu valodā ir pēdiņas, tulkojumā tās nelieto. Pirmo reizi minot valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību un valsts akciju sabiedrības nosaukumu, to norāda latviešu valodā un slīprakstā, kvadrātiekvās norādot tulkojumu angļu valodā, ko izmanto turpmāk tekstā. Šajā gadījumā pēdiņas tiek saglabātas, jo tās ir daļa no reģistrētā nosaukuma. Pēdiņas izmanto arī tad, ja tās tiek izmantotas atsauces dokumentā.

Latviski	Angliski
(4) Pašvaldības dome ir tiesīga izdot saistošos noteikumus, paredzot administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, likumā “ Par pašvaldībām ” noteiktajos gadījumos.	(4) A local government council is entitled to issue binding regulations by providing for administrative liability for violation thereof in the cases specified in the law On Local Governments .
9) valsts akciju sabiedrība “Ceļu satiksmes drošības direkcija”	9) <i>valsts akciju sabiedrība “Ceļu satiksmes drošības direkcija”</i> [State joint-stock company Road Traffic Safety Directorate];
15.1. ieroču un munīcijas tirdzniecībai (NACE 2. redakcijas grupa 47.78 “Citur neklasificēta jaunu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos”);	15.1. trade in weapons and ammunition (Class 47.78 of NACE Rev. 2 “Other retail sale of new goods in specialised stores”);

Latviešu valodā pēdiņas liek gan laikrakstu, žurnālu nosaukumus, gan rūpnīcu, uzņēmumu, biedrību nosaukumus, taču angļu valodā tos slīpina.

Latviski	Angliski
(2) Sludinājums par konkursu publicējams Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes mājaslapā internetā, oficiālajā izdevumā “ Latvijas Vēstnesis ”, kā arī vietējā laikrakstā, ja konkurss tiek izsludināts reģionālajai vai vietējai apraidei.	(2) An announcement on the invitation to tender shall be published on the Internet website of the National Electronic Mass Media Council, in the official gazette <i>Latvijas Vēstnesis</i> , and also in the local newspaper if the invitation to tender is announced for regional or local broadcasting.

6.3. Skaitļa vārdu lietojums

6.3.1. Cipari, kas rakstāmi ar vārdiem

Cipari no viens līdz deviņi parasti rakstāmi ar vārdiem. Taču, ja tie norāda diapazonu, tie jāraksta ar skaitli.

one, two, three, four, five, six, seven, eight, nine
bet 1–9

NB! Cipari vienmēr jāraksta ar skaitļiem arī šādos gadījumos: norādot temperatūru, laiku, attālumu, procentus, cilvēka vecumu, balsu skaitu, statistikas datus un informāciju tabulās.

Ja vienā teikumā parādās vairāki skaitļa vārdi, ieteicams visus vienas grupas skaitļa vārdus atveidot vienotā stilā – vai nu ar vārdiem, vai skaitļiem.

Latviski	Angliski
Šiem astoņiem pilsētas domes deputātiem ir 69, 64, 58, 54 (diviem deputātiem), 47, 45 un 35 gadi.	The ages of the eight councillors are 69, 64, 58, 54 (two members), 47, 45 and 35.
Filozofijas fakultāti absolvēja 6 studenti, Matemātikas fakultāti 56 studenti un Valodu fakultāti 117 studenti.	There are 6 graduate students in the Philosophy Department, 56 in the Mathematics Department and 117 in Language Department.

Ja divi skaitļa vārdi atrodas viens otram blakus, viens no tiem jāraksta ar vārdiem.

ninety 50-gram weights	seventy 25-cent stamps
------------------------	------------------------

6.3.2. Valūtas un mērvienības

Ja ir norādīts mērvienības saīsinājums vai simbols, skaitļa vārds ir rakstāms ar skaitli. Savukārt, ja mērvienība ir rakstīta ar pilnu vārdu, arī skaitļa vārdu var rakstīt ar vārdu. Šādā gadījumā skaitļa vārdu gan ir iespējams rakstīt arī skaitļa formā; konkrētais lietojuma veids jāvērtē, ņemot vērā kontekstu un citus šeit norādītos nosacījumus. Jāatceras, ka angļu valodā valūtu apzīmējumi norādāmi pirms skaitļa.

Latviski	Angliski
50 EUR	EUR 50
5 eiro	five euros/5 euros
250 kW	250 kW/two hundred and fifty kilowatts

Angļu valodā eiro valūtas apzīmējums un nosaukums nav jāslīpina, kā arī tas ir patstāvīgs un lokāms vārds. Tulkojumos bieži vien atveidojums tiek burtiski pārņemts no latviešu valodas, slīpinot EUR vai rakstot vārdu *euro* bez daudzskaitļa galotnes, piemēram, *5 euro*, taču tas nav pareizi.

Ja avota tekstā valūtas apzīmējums ir rakstīts ar vārdiem, tulkojumā ieteicams to rakstīt ar apzīmējumu, nevis pilniem vārdiem. Tādējādi tiek uzlabota teksta uztveramība.

Latviski	Angliski
Par šo periodu vecāku pabalsta turpinājums tiek izmaksāts iepriekš piešķirtā vecāku pabalsta apmērā, bet ne vairāk kā 700 <i>euro</i> mēnesī.	For this period, the continuation to the parental benefit shall be disbursed in the amount of the previously granted parental benefit, but not more than EUR 700 per month.
38. ⁵⁸ 4. ierašanās saistīta ar Latvijas komersanta saistību izpildi attiecībā uz investīciju projekta īstenošanu Latvijā, kurā plānotā ieguldījumu summa pārsniedz vismaz vienu miljonu <i>euro</i> vai (..)	38. ⁵⁸ 4. the arrival is related to the fulfilment of the commitments of a merchant of Latvia in relation to the implementation of an investment project in Latvia in which the planned amount of investments exceeds at least EUR 1 000 000 or 20 (..)

Tiesību aktos jāizmanto starptautiskajiem standartiem atbilstošas mērvienības. Mērvienības, kas nav valūta, vienmēr rakstāmas aiz skaitļa, un starp skaitli un mērvienību jāliek saistītā atstarpe. Kad vien iespējams, saistītā tekstā mērvienība jāraksta ar pilniem vārdiem, nevis jālieto apzīmējums.

Latviski	Angliski
Mākslīgais apgaismojums telpā, kurā atrodas peldbaseins, nav mazāks par 300 luksiem, bet pārējās telpās – nav mazāks par 100 luksiem.	In the room in which the swimming pool is located the artificial lighting shall not be less than 300 lux, but in other rooms – not less than 100 lux.
Ja peldbaseina ar recirkulācijas ūdens sistēmu tilpums ir mazāks par 200 m ³ , nodrošina ūdens attīrīšanas sistēmas iekārtas darbību peldbaseina noslodzes laikā.	If the capacity of a swimming pool with a water recirculation system is less than 200 m ³ , the operation of the water treatment system shall be ensured during the times when the pool is being used.

Mērvienību apzīmējumu sarakstu var skatīt, piemēram, Eiropas “[Iestāžu publikāciju noformēšanas rokasgrāmatā](#)”²³.

²³ Eiropas Iestāžu publikāciju noformēšanas rokasgrāmata, Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Pieejama tiešsaistē: <https://publications.europa.eu/code/en/en-5000300.htm>.

6.3.3. Kārtas skaitļa vārdi

Kārtas skaitļi no viens līdz deviņi angļu valodā ir jāraksta ar vārdiem, savukārt no desmit uz augšu tie jāraksta, pievienojot vārda galotni augšrakstā.

first, second, third, fourth, fifth, sixth, seventh, eighth, ninth
10 th , 11 th , 21 st , 22 nd , 23 rd , 24 th

6.3.4. Simti un tūkstoši

Kad skaitļa vārdi norādīti simtos un tūkstošos, tos var atveidot vai nu ar skaitli, vai arī vārdiem, bet ne ar skaitli un vārdu kopā. Rakstot tūkstošus ar skaitli, tie tiek rakstīti kopā, nelietojot saistīto atstarpi, lai nošķirtu tūkstošus no simtiem.

Latviski	Angļu valodā pareizi	Angļu valodā nepareizi
200	200/two hundred	2 hundred
2000	2000/two thousand	2 thousand

6.3.5. Miljoni un miljardi

Angļu valodā “miljons” tiek atveidots kā *million*, savukārt “miljards” – kā *billion*. Atšķirībā no simtiem un tūkstošiem šos skaitļus var atveidot, rakstot ar skaitli un vārdu. Lai novērstu nepieciešamību visu laiku šos vārdus atkārtot, kā arī uzlabotu norādītās summas vai mērvienības uztveramību, miljonu un miljardu var atveidot ar saīsinājumu – attiecīgi *m* vai *bn*. Gan vārds, gan saīsinājums vienmēr rakstāms aiz skaitļa, un starp to un skaitli jābūt saistītajai atstarpei.

Latviski	Angliski
230 000 miljoni eiro	EUR 230 000 m
37 miljardi ASV dolāru	USD 37 billion
37 miljardi ASV dolāru	USD 37 bn

6.3.6. Datumi un laiki

Centra tulkojumos datumi atveidojami tā, ka mēneši tiek rakstīti ar vārdiem:

Latviski	Angliski
01.07.2016.	1 July 2016
Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr. 1640	Cabinet Regulation No. 1640 of 22 December 2009

Tiesību aktos pulksteņa laiki parādās ļoti reti. Šādos gadījumos jāizmanto 24 stundu sistēma. Stundas un minūtes atdalāmas ar punktu, respektīvi, *11.30*. Norādot laiku, angļu valodā nav jāpievieno vārds “pulksten”, kā arī sākumā nav jāpievieno nulle (*9.00*, nevis *09.00*). Apaļas stundas jāraksta ar divām nullēm – *10.00*.

6.3.7. Diapazoni

Saistītā tekstā norādot diapazonu, mērvienība ir jānorāda pie katra skaitļa.

Latviski	Angliski
no 20 miljoniem eiro līdz 30 miljoniem eiro	from EUR 20 million to EUR 30 million
temperatūrā no 10 °C līdz 25 °C	at a temperature between 10 °C and 25 °C

Citviet diapazonus var atveidot arī īsajā pierakstā. Ja abu diapazona robežvērtību mērvienība ir vienāda, tad starp skaitļiem ievietoama domuzīme bez atstarpēm. Savukārt, ja mērvienības mainās, mērvienība jānorāda pie abiem skaitļiem un starp tiem domuzīme jāievieto ar atstarpēm.

Latviski	Angliski
10–25 °C	10–25 °C
20–30 miljoni eiro	EUR 20–30 million
100 kW – 40 MW	100 kW – 40 MW

Tāpat kā latviešu valodā, atveidojot mērvienības un gadskaitļus, ir jāatceras, ka jāizmanto vai nu frāze, var arī domuzīme, bet ne abi kopā.

Pareizi	Nepareizi
from 3 to 5 days	from 3–5 days
between 1990 and 1995	between 1990–95
meeting from 23 to 25 July	meeting from 23–25 July

Atveidojot gadskaitļu diapazonus, jāņem vērā, ka “1990–91” ir divi gadi. Finanšu gadi, kas nesakrīt ar kalendāro gadu, ir rakstāmi ar slīpsvītru – “1990/91”. Šādā pierakstā tiek norādīts, ka tie ir 12 mēneši.

6.3.8. Daļskaitļi

Daļskaitļos, kas pilda apstākļa vārda vai īpašības funkciju, jālieto defise. Taču, ja tie pilda lietvārda funkciju, defise nav jālieto.

a two-thirds increase	two-thirds completed	an increase of two thirds
-----------------------	----------------------	---------------------------

Jāizvairās vienlaikus lietot skaitļus un vārdus.

Pareizi	Nepareizi
two-thirds finished	2/3 finished

Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumos decimālkomats ir jāaizstāj ar decimālpunktu. Jāatceras, ka centra tulkojumos skaitļu pierakstā tiek lietots tikai decimālpunkts, lai norādītu skaitļus, kas latviešu valodā tiek rakstīti aiz komata. Centra tulkojumos netiek izmantoti komati, lai atdalītu simtus un tūkstošus. To atdalīšanai tiek lietotas saistītās atstarpes.

6.4. Netulkojami aspekti

Gadījumi, kad tulkojumā tiek atstāts teksts latviešu valodā, ir sastopami diezgan reti, taču ir jāievēro daži nosacījumi.

6.4.1. Laikrakstu nosaukumi

Likumos un noteikumos parasti ir atsauce uz laikrakstu, kurā attiecīgais normatīvais akts ir publicēts. Laikraksta nosaukumu netulko, to vienkārši slīpina.

Latviski	Angliski
1481. Korroborācija uzskatāma par notikušu un apstiprinātais darījums ir neapstrīdams pēc tam, kad tiesa iespiež “ Valdības Vēstnesi ” sludinājumu par to, lai personas, kurām ir kādi iebildumi, ierodas sešu mēnešu laikā.	1481. Corroboration shall be considered as completed, and the certified transaction shall not be disputed after the court has printed an announcement in the newspaper <i>Valdības Vēstnesis</i> that persons with objections should come forward within six months time.
(1) Pašvaldības saistošos noteikumus saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību un paskaidrojuma rakstu izsludina, tos publicējot oficiālajā izdevumā “ Latvijas Vēstnesis ”.	(1) The local government binding regulations regarding the spread of COVID-19 infection and an explanatory memorandum shall be proclaimed by publishing them in the official gazette <i>Latvijas Vēstnesis</i> .
1) likums “Par valsts pensijām” (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs , 1991, 1./2., 51. nr.; 1993, 18./19., 20./21. nr.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs , 1993, 32. nr.; 1994, 6. nr.);	1) law On State Pensions (<i>Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs</i> , 1991, No. 1/2, 51; 1993, No. 18/19, 20/21; <i>Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs</i> , 1993, No. 32; 1994, No. 6);
26. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2002. gada 28. maija noteikumus	26. Cabinet Regulation No. 207 of 28 May 2002, Regulations Regarding

Nr. 207 “Noteikumi par distances līgumu” (Latvijas Vēstnesis, 2002, 81. nr.).	Distance Contracts (<i>Latvijas Vēstnesis</i> , 2002, No. 81), is repealed.
Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:	The <i>Saeima</i> has adopted and the President has proclaimed the following law:

6.4.2. Valsts akciju sabiedrību, sabiedrību ar ierobežotu atbildību nosaukumi

Tā kā uzņēmuma reģistrācijas forma un nosaukums ir juridiski svarīga informācija, tad, pirmo reizi tekstā minot attiecīgā uzņēmuma nosaukumu, tulkojumā to atstāj latviešu valodā un slīprakstā, iekavās norādot tulkojumu angļu valodā, ja tas ir iespējams. Turpmāk tekstā jālieto nosaukums angļu valodā.

Latviski	Angliski
21) sadarbībā ar valsts akciju sabiedrību “Tiesu namu aģentūra” nodrošina tiesas ar darba telpām un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūru;	21) in cooperation with <i>valsts akciju sabiedrība “Tiesu namu aģentūra”</i> [State joint-stock company the Courthouse Agency], provide courts with working premises and the information and communication technology infrastructure;
(2 ²) Šā panta pirmajā daļā paredzēto valsts pienākumu izpildi – tās 5. punktā noteikto tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumu sniegšanu – nodrošina valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari””, ja nepieciešams, iesaistot kapitālsabiedrības, kurās tā ir dalībnieks (akcionārs). Ja nepieciešams, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari”” izvēlas arī citus pakalpojumu sniedzējus publiskos iepirkumos regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.	(2 ²) The fulfilment of the State obligations provided for in Paragraph one of this Section – provision of the technical aids services specified in Paragraph one, Clause 5 thereof – shall be ensured by <i>valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari””</i> [State limited liability company National Rehabilitation Centre “Vaivari”], if necessary, involving capital companies in which they are members (shareholders). If necessary, the State limited liability company National Rehabilitation Centre “Vaivari” shall also select other service providers in accordance with the procedures laid down in the laws and regulations governing public procurements.
27) valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca” Aroda un radiācijas medicīnas centram;	27) the Occupational and Radiation Medicine Centre of <i>valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca”</i> [State limited

	liability company Pauls Stradiņš Clinical University Hospital];
12. ² (..) no valsts budžeta kompensē zaudējumus apmērā, kuru veido starpība starp aprēķināto zaudējumu apmēru un valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” tīrās peļņas daļu par 2015.gadu 90 procentu apmērā (..)	12. ² (..) losses shall be compensated from the State budget in the amount of the difference between the amount of the calculated losses and the share of the net profit of <i>valsts akciju sabiedrība “Latvijas Pasts”</i> [State joint-stock company Latvijas Pasts] for 2015 in the amount of 90 per cent (..)

6.4.3. Saeima

Saeimas nosaukumu angļu valodā netulko, to atstāj latviešu valodā un slīpina. Kad pirmo reizi min Saeimu, tiek pievienota zemsvītras piezīme ar paskaidrojumu, ka tas ir Latvijas Republikas parlaments, taču tas tiek darīts dokumenta pēcparādē.

6.4.4. Ģeogrāfiskie nosaukumi

Netulko arī dažādus ģeogrāfiskos nosaukumus, piemēram, ezeru, upju, grāvju, salu nosaukumus. Daži piemēri ir sniegti tabulā. Teksts iekavās nav jāliek, ja jau iepriekš ir norādīts, ka tiek uzskaitīti ezeri, upes, kā tas ir Civillikuma 1. pielikumā. Ja no konteksta nav saprotams, par ko ir runa, teksts iekavās ir jāliek. Taču zināmāku ģeogrāfisko nosaukumu nomenklatūrvārdus tulko, bet īpašvārdus atveido, piemēram, Baltijas jūra, Rīgas jūras līcis. Pilsētu nosaukumi rakstāmi ar diakritiskajām zīmēm. AdreSES jāatstāj oriģinālvalodā.

Latviski	Angliski
Daugava	(the River) Daugava
Lubāns	(the Lake) Lubāns
Avotiņkalns	(the Hill) Avotiņkalns
Burtnieku ezers	(the Lake) Burtnieku ezers
Doles sala	(the Island) Doles sala
Teiču purvs	(the Swamp) Teiču purvs
Rīgas (jūras) līcis	the Gulf of Rīga
Baltijas jūra	the Baltic Sea
Cēsu rajons	the district of Cēsis

6.4.5. Bankas

Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem banku nosaukumi nav tulkojami. Tas attiecas arī uz Latvijas Bankas nosaukumu, kas angļu valodā jā saglabā tāds pats un nav jāslīpina. Senākos centra tulkojumos Latvijas Bankas nosaukums var būt tulkots un slīpināts, taču šo praksi nevajag turpināt un šādi gadījumi tekstā ir jālabo.

6.5. Slīpraksta lietojums

Slīpraksta lietojums jau daļēji aplūkots 7.4. nodaļā par netulkojamiem aspektiem, proti, slīpina laikrakstu nosaukumus, juridiskās formas, kas atstātas latviešu valodā, kā arī slīpina vārdu Saeima. Jāslīpina arī informācija par normatīvā akta grozījumiem, taču kvadrātiekvāsi slīpinātas netiek.

Latviski	Angliski
(23.04.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.04.2020. Panta numerācija grozīta ar 19.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 21.05.2020.)	[23 April 2020 / Numbering of the Section is amended by the Law of 19 May 2020]
2.4. persona ir reģistrējusies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieks atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37. panta pirmajai daļai. (Grozīts ar MK 21.12.2010. noteikumiem Nr. 1140; MK 29.05.2012. noteikumiem Nr. 366; MK 01.10.2013. noteikumiem Nr. 1018; MK 20.06.2017. noteikumiem Nr. 356)	2.4. the person has been registered with the State Employment Agency as an unemployed person in accordance with Section 37, Paragraph one of the Law on Social Services and Social Assistance. [21 December 2010; 29 May 2012; 1 October 2013; 20 June 2017]

Ministru kabineta noteikumu galvenē ir norāde uz likumu, uz kura pamata noteikumi ir izdoti. Tā kā šī norāde arī latviešu valodā ir slīprakstā, tad arī angļu valodā tā jāslīpina.

Latviski	Angliski
Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 15. panta pirmo daļu	Issued pursuant to Section 15, Paragraph one of the Labour Protection Law

Latviešu valodā nereti tiek slīpinātas gan dažādas latīņu frāzes, gan termini angļu valodā, ja tādi lietoti. Jautājumā par latīņu frāžu slīpināšanu juridiskos dokumentos nav vienprātības, proti, dažādās stila rokasgrāmatās ir dažādi norādījumi. Centra veiktajos tulkojumos neslīpina frāzes, kuru lietojums angļu valodā jau ir nostiprinājies, piemēram, “force majeure”, kā arī neslīpina saīsinājumus “etc”, “e.g.”, “i.e.”.

Gadījumos, kad likuma, noteikumu vai cita dokumenta tekstā latviešu valodā ir sniegts kāds termins angļu valodā, latviešu valodā tas ir slīpināts. Šajā gadījumā nav jāievēro oriģinālvalodas formatējums un attiecīgā teikuma daļa tulkojumā nav jāslīpina. Jānorāda, ka latviešu valodā starptautisko organizāciju akronīmi, ja tie ir veidoti no pirmajiem burtiem svešvalodā, ir jāslīpina, taču angļu valodā – nav.

Latviski	Angliski
Attīstoties tehnoloģijām, to integrētiem (t. sk. IoT) risinājumiem, izplatīsies tā sauktā papildinošā (<i>additive manufacturing</i>) ražošana caur 3D procesu izpausmēm, un pieaugošā nepieciešamība pēc gudras un fleksiblas automatizācijas.	Upon development of technologies and integrated solutions thereof (including IoT), the so-called additive manufacturing with the use of 3D solutions and the increasing necessity for smart and flexible automation will spread.
(..) ja starp Latvijas Republiku un citām attiecīgajā regulārajā satiksmē iesaistītajām valstīm ir noslēgts atbilstošs starptautisks līgums saskaņā ar SOLAS konvencijas pielikuma XI-2. nodaļas 11. noteikumu.	(..) if a relevant international agreement has been concluded between the Republic of Latvia and other relevant countries involved in the relevant scheduled service in accordance with Regulation XI-2/2.11 of Annex to the SOLAS Convention .

6.6. Saistītās atstarpes

Centra tulkojumos tiek lietotas saistītās atstarpes (lai ievietotu saistīto atstarpi, jāspiež taustiņu kombinācija *Ctrl + Shift + Space*). Saistītās atstarpes ir lietojamas tālāk norādītajos gadījumos (šajā sadaļā saistītās atstarpes vieta apzīmēta ar simbolu □).

1. Starp skaitli un mērvienību. Saistītā atstarpe ir jāievieto starp skaitli un mērvienību. Ja cipars tiek rakstīts ar vārdiem, starp to un mērvienību vai apzīmējošo vārdu nav jāliek saistītā atstarpe. Gadskaitļos saistītā atstarpe ir jāievieto gan starp datumu un mēnesi, gan mēnesi un gadu. Tāpat saistītā atstarpe skaitļa priekšā ir jālieto, ja pirms tā ir simbols “+”, “-”, “<”, “>”.

Latviski	Angliski
Peldbaseina ūdens temperatūra ir 25 °C–29 °C.	In the swimming pool, the water temperature shall be 25–29□°C.
izvietoti laukumā, kas nav mazāks par 21 × 30 cm, lai tos varētu viegli ieraudzīt un salasīt	placed in an area the size of which is not smaller than 21 × 30□cm so that they could be easily seen and read
Šo noteikumu 20. punkts stājas spēkā 2009. gada 1. martā.	Paragraph□20 of this Regulation shall come into force on 1□March□2009.

Piešķirtos pabalstus nepārrēķina, izņemot likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20. ¹ panta trešajā daļā minēto gadījumu.	The granted benefits shall not be recalculated, except in the case referred to in Section 20. ¹ , Paragraph three of the law On State Social Insurance.
--	--

2. Pirms domuzīmēm. Lai novērstu to, ka domuzīme nejauši tiek pārnesta jaunā rindā, saistītā atstarpe jāliek starp vārdu pirms domuzīmes un domuzīmi.

Latviski	Angliski
31) darbspējīgs vecums – personas dzīves posms no 15 gadu vecuma līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamajam vecumam;	31) working age – the phase of a person’s life from the age of 15 years up to the age required for granting the State old-age pension;
(1) Sociālās integrācijas valsts aģentūra (turpmāk – Aģentūra) ir Labklājības ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kura:	(1) The Social Integration State Agency (hereinafter – the Agency) is a State administrative institution supervised by the Ministry of Welfare which:
6) sniedz no valsts budžeta finansētu tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumu – nodrošina transportlīdzekļa pielāgošanu	6) provides technical aids service financed from State budget – provides the adjustment of a vehicle

3. Vārda un uzvārda iniciāļos un starp vārda pirmo burtu un uzvārdu. Ja vārdā un uzvārdā abi vārdi ir rakstīti pilnā formā, saistītā atstarpe nav jālieto.

Latviski	Angliski
Valsts prezidente V. Uzvārds	President N. Surname
Apsūdzētais V. Z. apgalvoja, ka neesot to darījis.	The defendant V. Z. claimed that he did not do it.

4. Lai skaitļos atdalītu simtus un tūkstošus. Ja skaitlis sastāv no 4 cipariem, tad tūkstošus neatdala ne ar saistīto atstarpi, ne komatu.

Latviski	Angliski
3000000,00	3 000 000.00
20000	20 000
2000	2000

Tāpat kā citu līdzekļu gadījumā, arī saistītās atstarpes lietojumam jābūt pārdomātam un pamatotam. Ja kādā situācijā nav stingra pamatojuma saistīto atstarpiju lietojumam, labāk tās nelietot. Tāpat neskaidrību gadījumā vienmēr var konsultēties ar centru.

7. PIELIKUMI

7.1. Vispārīgas frāzes

Latviski	Angliski	Komentārs
turpmāk	Hereinafter	
saskaņā ar	in accordance with / in conformity with / according to	
atbilstoši	in conformity with / in compliance with	
attiecībā uz	in relation to	
ir tiesības	has the right to	
ir tiesīgs	is entitled to	
stāties spēkā	come into force (likumi) enter into effect (spriedumi, līgumi, vienošanās)	
institūcijas un iestādes	authorities and institutions	Šis pilnībā attiecas tikai uz Latvijas Republikas iestādēm un institūcijām. Ja tiek runāts par citu valstu iestādēm/institūcijām, iespējams, ir jāizmanto cits tulkojums (piemēram, ES kontekstā bieži vien “bodies”, kā arī “kompetentā iestāde” ir “competent authority”, nevis “competent institution”).
likumā noteiktajā kārtībā	in accordance with the procedures laid down by law	
motivēts (lēmums)	reasoned (decision)	
normatīvie akti (Latvijas)	laws and regulations	
normatīvie akti (Eiropas Savienības)	legal acts	

7.2. Standartfrāzes likumos

Latviski	Angliski
Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:	The <i>Saeima</i> has adopted and the President has proclaimed the following law:
Latvijas Republikas Augstākā Padome ir pieņēmusi likumu	The Supreme Council of the Republic of Latvia has adopted a law
Vispārīgie noteikumi	General Provisions
Likumā ir lietoti šādi termini:	The following terms are used in the law:
šā [likuma] izpratnē	within the meaning of this [Law]
Vispārīgie jautājumi	General Provisions
Likuma mērķis	Purpose of the Law
Likuma darbības joma	Scope of Application of the Law
pielikums (1. pielikums)	annex (Annex 1)
grozījums/grozījumi	amendment/amendments
Pārejas noteikumi	Transitional Provisions
Likums stājas spēkā ar tā izsludināšanas dienu.	The Law shall come into force on the day of its proclamation.
Likums stājas spēkā 2001. gada 1. jūlijā.	The Law shall come into force on 1 July 2001.
Likums Saeimā pieņemts 1995. gada 5. oktobrī.	The Law has been adopted by the <i>Saeima</i> on 5 October 1995.
Valsts prezidentes vietā Saeimas priekšsēdētājs V. Uzvārds	Acting for the President, Chairperson of the <i>Saeima</i> N. Surname
Šā likuma 24. ³ pants stājas spēkā 2020. gada 1. aprīlī.	Section 24. ³ of this Law shall come into force on 1 April 2020.
Šā likuma 31. panta pirmās daļas 3. ¹ punkts stājas spēkā vienlaikus ar Ūdens apsaimniekošanas likumu.	Section 31, Paragraph one, Clause 3. ¹ shall come into force concurrently with the Water Management Law.
Ministru kabinets līdz 2006. gada 11. augustam izdod šā likuma 11. panta otrās daļas 14. punktā minētos noteikumus.	The Cabinet shall, by 11 August 2006, issue the regulations referred to in Section 11, Paragraph two, Clause 14 of this Law.
Pašvaldības saistošos noteikumus saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatību un paskaidrojuma rakstu izsludina, tos publicējot oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".	The local government binding regulations regarding the spread of COVID-19 infection and an explanatory memorandum shall be proclaimed by publishing them in the official gazette <i>Latvijas Vēstnesis</i> .

7.3. Standartfrāzes noteikumos

Latviski	Angliski
izdoti saskaņā ar	issued pursuant to
Vispārīgie jautājumi	General Provisions
Noteikumi nosaka kārtību, [kādā]	The Regulation prescribes the procedures [by which/for]
Noslēguma jautājumi	Closing Provisions
Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no	The Regulation contains legal norms arising from
1. pielikums Ministru kabineta 2011. gada 19. oktobra noteikumiem Nr. 808	Annex 1 Cabinet Regulation No. 808 19 October 2011

7.4. Tiesas un tiesvedība

Latviski	Angliski
administratīvais pārkāpums	administrative offence
administratīvais sods	administrative penalty
Administratīvā apgabaltiesa	Regional Administrative Court
Administratīvā rajona tiesa	District Administrative Court
Administratīvo lietu departaments	Department of Administrative Cases
advokāts	advocate
apelācijas kārtība	appellation procedures
apelācijas protests	appellate protest
apelācijas sūdzība	appellate complaint
apelācijas tiesa/apelācijas instances tiesa	appellate court
apgabaltiesa	regional court
apgabaltiesas priekšsēdētājs	president of a regional court
apstrīdēt	contest
atbildētājs	defendant
atstāt bez izskatīšanas	leave without examination
atstāt spriedumu negrozītu	uphold a judgment
Augstākā tiesa	Supreme Court
Augstākās Tiesas tiesnesis	Supreme Court judge
bāriņtiesa	Orphan's and Custody Court
celt prasību	bring an action [against/before]

Civillietu departaments	Department of Civil Cases
Disciplinārtiesa	Disciplinary Court
dzēst sodāmību	extinguish a criminal record
Ģenerālprokurors	Prosecutor General
ierasties tiesā	appear before a court
ierosināt lietu	initiate a case
iesniegt prasību	bring an action
iesniegt prasību tiesā	bring an action before a court
izpilde	enforcement (of a judgment / other court decisions)
izskatīt pēc būtības	examine on the merits
jurists	lawyer
kasācijas kārtība	cassation procedures
kasācijas tiesa/kasācijas instances tiesa	cassation court
kolēģija	collegium
Krimināllietu departaments	Department of Criminal Cases
Kurzemes apgabaltiesa	Kurzeme Regional Court
Latgales apgabaltiesa	Latgale Regional Court
lēmums	decision [on/to]
lietas dalībnieki	participants to the case
lietas vešana	conducting a case
nolēmuma izpilde	enforcement of a ruling
nolēmums	ruling [on]
noņemt sodāmību	set aside a criminal record set aside conviction
notariāli apliecināts [dokuments]	notarised [document]
notārs	notary
pārsūdzēt	appeal
pirmās instances tiesa	court of first instance
plēnums	plenary session
prasības pieteikums	statement of a claim
prasītājs	plaintiff
pretprasība	counterclaim
procesuālās sankcijas	procedural sanctions
Prokuratūra	Office of the Prosecutor
prokurors	prosecutor

rajona (pilsētas) tiesa	district (city) court
rakstveida process	written procedure
Rīgas apgabaltiesa	Rīga Regional Court
sacīkstes [forma]	adversarial proceedings
saīsinātais spriedums	summary judgment
saukt pie atbildības	hold liable
Senāts	Senate
spriedums	judgment [on]
spriest lietu	try a case
spriest tiesu	hear a court case
taisīt spriedumu	give a judgement
tiesas izdevumi	court expenses
tiesas pavēste	court summons
tiesas piesēdētājs	lay judge
tiesas priekšsēdētājs	court president
tiesas sēde	court hearing
tiesas sēžu sekretārs	court recorder
tiesāšanās izdevumi	expenses for a trial
Tieslietu padome	Judicial Council
tiesnesis	judge
tiesu izpildītājs	bailiff
tiesu nams	courthouse
tiesvedība	court proceedings
valsts nodrošināta juridiskā palīdzība	State ensured legal aid
Vidzemes apgabaltiesa	Vidzeme Regional Court
virsprokurors	chief prosecutor
Zemgales apgabaltiesa	Zemgale Regional Court
zvērināts advokāts	sworn advocate
zvērināts notārs	sworn notary

7.5. Ministrijas un ministri

Latvijas Republikā ir 13 ministrijas, un tās visas ir norādītas tabulā. Kā redzams tabulā, ministrijas nosaukums ir veidots ar *of* frāzi, savukārt ministra amats tiek tulkots, izmantojot prepozīciju *for*, jo ministrs ir atbildīgs par kādu konkrētu jomu (*responsible for [agriculture]*).

	Ministrija	Ministrijas akronīms	Ministrs
Aizsardzības ministrija	Ministry of Defence	MoD	Minister for Defence
Tieslietu ministrija	Ministry of Justice	MoJ	Minister for Justice
Ārlietu ministrija	Ministry of Foreign Affairs	MoFA	Minister for Foreign Affairs
Ekonomikas ministrija	Ministry of Economics	MoE	Minister for Economics
Finanšu ministrija	Ministry of Finance	MoF	Minister for Finance
Iekšlietu ministrija	Ministry of the Interior	MoI	Minister for the Interior
Izglītības un zinātnes ministrija	Ministry of Education and Science	MoES	Minister for Education and Science
Kultūras ministrija	Ministry of Culture	MoC	Minister for Culture
Labklājības ministrija	Ministry of Welfare	MoW	Minister for Welfare
Satiksmes ministrija	Ministry of Transport	MoT	Minister for Transport
Veselības ministrija	Ministry of Health	MoH	Minister for Health
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Ministry of Environmental Protection and Regional Development	MoEPRD	Minister for Environmental Protection and Regional Development
Zemkopības ministrija	Ministry of Agriculture	MoA	Minister for Agriculture

7.6. Valsts iestādes

Latviski	Angliski
Agroresursu un ekonomikas institūts	Institute of Agricultural Resources and Economics
APP Dārzkopības institūts	Institute of Horticulture (LatHort)
Būvniecības valsts kontroles birojs	State Construction Control Bureau
Centrālā finanšu un līgumu aģentūra	Central Finance and Contracting Agency
Centrālā statistikas pārvalde	Central Statistical Bureau
Civilās aviācijas aģentūra	Civil Aviation Agency
Dabas aizsardzības pārvalde	Nature Conservation Agency
Datu valsts inspekcija	State Data Inspectorate
Daugavpils Universitāte	Daugavpils University
Daugavpils Universitātes aģentūra “Latvijas Hidroekoloģijas institūts”	Latvian Institute of Aquatic Ecology, Agency of the Daugavpils University
Elektronikas un datorzinātņu institūts	Institute of Electronics and Computer Science
Fizikālās enerģētikas institūts	Institute of Physical Energetics
Iekšējās drošības birojs	Internal Security Office
Iekšlietu ministrijas informācijas centrs	Information Centre of the Ministry of the Interior
Iekšlietu ministrijas veselības un sporta centrs	Health and Sport Centre of the Ministry of the Interior
Iepirkumu uzraudzības birojs	Procurement Monitoring Bureau
Ieslodzījumu vietu pārvalde	Prison Administration
Izglītības kvalitātes valsts dienests	State Education Quality Service
Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija	Lotteries and Gambling Supervisory Inspection
Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	Agency for International Programs for Youth
Jaunsardzes un informācijas centrs	Youth Guard and Information Centre
Juridiskās palīdzības administrācija	Legal Aid Administration
Konkurences padome	Competition Council
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs	Corruption Prevention and Combating Bureau
Kultūras informācijas sistēmu centrs	Culture Information Systems Centre
Latviešu valodas aģentūra	Latvian Language Agency

Latvijas Banka	Latvijas Banka
Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Latvian Biomedical Research and Study Centre
Latvijas Dabas muzejs	Latvian Museum of Natural History
Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs	Ethnographic Open-Air Museum of Latvia
Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra	Latvian Geospatial Information Agency
Latvijas institūts	Latvian Institute
Latvijas investīciju un attīstības aģentūra	Investment and Development Agency of Latvia
Latvijas Jūras akadēmija	Latvian Maritime Academy
Latvijas kara muzejs	Latvian War Museum
Latvijas Kultūras akadēmija	Latvian Academy of Culture
Latvijas Lauksaimniecības universitāte	Latvia University of Life Sciences and Technologies
Latvijas Mākslas akadēmija	Art Academy of Latvia
Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs	Latvian National Accreditation Bureau
Latvijas Nacionālais arhīvs	National Archives of Latvia
Latvijas Nacionālais kultūras centrs	Latvian National Centre for Culture
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs	Latvian National Museum of Art
Latvijas Nacionālais vēstures muzejs	National History Museum of Latvia
Latvijas Nacionālā bibliotēka	National Library of Latvia
Latvijas Organiskās sintēzes institūts	Latvian Institute of Organic Synthesis
Latvijas Universitāte	University of Latvia
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	Latvian State Institute of Wood Chemistry
Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"	Latvian State Forest Research Institute "Silava"
Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija	Administration of the Latvian Environmental Protection Fund
Latvijas zinātnes padome	Latvian Council of Science
Latvijas Zinātņu akadēmija	Latvian Academy of Sciences
Lauksaimniecības datu centrs	Agricultural Data Centre
Lauku atbalsta dienests	Rural Support Service
Liepājas Universitāte	Liepaja University
Maksātnespējas administrācija	Insolvency Administration
Memoriālo muzeju apvienība	Association of Memorial Museums
Nacionālais kino centrs	National Film Centre

Nacionālais veselības dienests	National Health Service
Nacionālās kultūras mantojuma pārvalde	National Cultural Heritage Board
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests	State Emergency Medical Service
Nodarbinātības valsts aģentūra	State Employment Agency
Nodrošinājuma valsts aģentūra	Provision State Agency
Patentu valde	Patent Office
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs	Consumer Rights Protection Centre
Pārresoru koordinācijas centrs	Cross-Sectoral Coordination Centre
Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"	Institute of Food Safety, Animal Health and Environment "BIOR".
Pārtikas un veterinārais dienests	Food and Veterinary Service
Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	Office of Citizenship and Migration Affairs
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija	Rezekne Academy of Technologies
Rīgas Stradiņa universitāte	Rīga Stradiņš University
Rīgas Tehniskā universitāte	Riga Technical University
Slimību profilakses un kontroles centrs	Centre for Disease Prevention and Control
Sociālās integrācijas valsts aģentūra	State Social Integration Agency
Studiju un zinātnes administrācija	Study and Science Administration
Tiesu administrācija	Court Administration
Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs	Transport Accident and Incident Investigation Bureau
Uzņēmumu reģistrs	Enterprise Register
Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija	Administration of the Maintenance Guarantee Fund
Valsts administrācijas skola	Latvian School of Public Administration
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	State Centre for Defence Military Objects and Procurement
Valsts asinsdonoru centrs	State Blood Donor Centre
Valsts augu aizsardzības dienests	State Plant Protection Service
Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija	State Inspectorate for the Protection of Children's Rights
Valsts darba inspekcija	State Labour Inspectorate
Valsts drošības dienests	State Security Service
Valsts dzelzceļa administrācija	State Railway Administration
Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija	State Railway Technical Inspectorate
Valsts ieņēmumu dienests	State Revenue Service
Valsts izglītības attīstības aģentūra	State Education Development Agency

Valsts izglītības satura centrs	National Centre for Education
Valsts kanceleja	State Chancellery
Valsts kase	Treasury
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	State Inspection for Heritage Protection
Valsts meža dienests	State Forest Service
Valsts policija	State Police
Valsts probācijas dienests	State Probation Service
Valsts reģionālās attīstības aģentūra	State Regional Development Agency
Valsts robežsardze	State Border Guard
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra	State Social Insurance Agency
Valsts sporta medicīnas centrs	State Sports Medicine Centre
Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra	State Technical Supervision Agency
Valsts tiesu ekspertīžu birojs	State Forensic Science Bureau
Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs	State Centre for Forensic Medical Examination
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests	State Fire and Rescue Service
Valsts valodas centrs	State Language Centre
Valsts vides dienests	State Environmental Service
Valsts zemes dienests	State Land Service
Ventspils Augstskola	Ventspils University College
Veselības inspekcija	Health Inspectorate
Veselības un darbības ekspertīzes ārstu valsts komisija	State Medical Commission for the Assessment of Health Condition and Working Ability
Vides pārraudzības valsts birojs	State Environmental Monitoring Bureau
Vidzemes Augstskola	Vidzeme University of Applied Sciences
Zāļu valsts aģentūra	State Agency of Medicines

NB! Atveidojot valsts zinātnisko institūtu nosaukumus, jārikojas līdzīgi kā augstskolu nosaukumu atveides gadījumā – jāskatās attiecīgās iestādes nolikums, vai tur nav reglamentēts iestādes nosaukums angļu valodā, un šie nosaukumi tekstā nav jānorāda slīprakstā

7.7. Juridiskajā valodā lietoti termini un frāzes

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
aizskart tiesības	infringe on rights	
apgrūtināt darbību	hinder activities	
apliecināt	certify	NB! Bet ne notariāli apliecināt.
apņemties ievērot (noteikumus)	undertake to comply with (regulations)	
apstiprināt	approve (actions); confirm; affirm	
apstiprināt amatā	approve to the office	
atbildība	liability	Lieto visbiežāk, jo īpaši gadījumos, kad iespējamās juridiskas sekas.
	responsibility	Lieto gadījumos, kad pastāv pienākums veikt konkrētus uzdevumus vai funkcijas.
atbilst koncepcijai	conform to the concept	
atbilst patiesībai	correspond to the truth; conform to fact	
atbilstība	conformity, compliance	Ja objekts ar savu rīcību vai darbībām ir spējīgs ietekmēt atbilstību, lietojams <i>compliance</i> . Ja objekts vienkārši atbilst vai neatbilst kādām konkrētām prasībām – lietojams <i>conformity</i> . Jāņem vērā arī saistītajos tekstos lietotā terminoloģija.
atbilstoši	in conformity with	
atbilstoši [likumiem/noteikumiem]	in compliance with [laws/regulations]	
atbrīvot no amata	remove from office	
atbrīvot no darba	fire/dismiss employees	
atbrīvot no maksas	waive a charge; waive payment; exempt	
atklātībai, darīt zināmu	make public	
atlīdzināt zaudējumus	pay damages; compensate for	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
	losses/injury	
atņemt brīvību	deprive of liberty	
atrasties pārraudzībā	to be supervised by; subject to the supervision of	
atsaukt ziņas	retract information	
atteikties no amata	resign from office	
attiecībā uz	in relation to	
attiecīgs	relevant; appropriate; applicable; respective	
attiekties uz	relate to (generally)	
atzīt	state, find, give an opinion, consider	
atzīt par spēkā neesošu	declare invalid; declare null and void	
atzīt par vainīgu	find guilty	
atzīts	deemed to be	Gadījumos, kad to pieprasa atzīt likums neatkarīgi no faktiskās situācijas.
	considered to be; found to be; declared to be	
beigt pildīt amata pienākumus	cease to hold office	
celt iebildumus	raise objections	
celt prasījumus	raise claims	
celt priekšā	to present	
civiltiesiskā atbildība	civil liability	
dot amnestiju	grant amnesty	
dot atzinumu	provide an opinion	
dot norādījumus	give orders/directions/instructions	
dot rīkojumus	issue orders	
ekspertīze	expert-examination	
fiksēts	recorded	
finansiālās interesēs	for pecuniary interests	
gadījumi, kad	cases where	
gadījumi	cases	Retāk <i>instances</i> vai <i>events</i>

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
griezties ar prasību tiesā	bring an action to court	
grozīt likumu	amend a law	
iecelt amatā	appoint to a position / an office	
iecelt komisiju	appoint a committee/ <u>commission</u>	
iegūt	acquire (things, resources); obtain (authorisation, rights, licences, funds, etc.)	
iegūt likuma spēku	come into force as law	
iemesls	reason (as basis of or justification for); cause (agent)	
ieņemt amatu	hold office/a position	
	assume office/a position	Ja runa ir par darba uzsākšanu
ierakstīt	record	
	enter	
ierobežojums	restriction [on]	Retāk <i>limit</i>
ierosināt izskatīšanai jautājumus	propose matters for consideration	
ierosināt jautājumus	raise questions; raise issues	
ieskaitīt budžetā	transfer into the budget	
iesniegt izskatīšanai	submit for consideration/examination	
iesniegt paziņojumu	submit a notice	
iesniegt prasījumu	submit a claim	
iestāde	institution	Ja tekstā tiek runāts par mūsu valsts institūcijām un iestādēm, tad iestādes vienmēr jāatveido ar <i>institutions</i> . Ja tekstā norādītas ārvalstu iestādes vai citu vienību iestādes, iespējami arī atveidojumi <i>authority, body, entity</i> .
ievērot [lēmumu/spriedumu]	comply with a [decision/judgment]	
ievēlēt sastāvā	elect to	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
ievērojot	in compliance with	Jo īpaši normatīvos aktus
	observing	Ja runa nav par konkrētām prasībām, bet principā ieteicams nelietot tiesību aktu tulkojumus.
	respect	Ja runā par principu ievērošanu, piemēram, “ievērot cilvēktiesības” (nevis dokumentu, bet vispārējos to principus), jālieto cits vārds, piemēram, <i>respect</i> .
ievērot likumus	comply with laws	
informēt par	inform [of]	
institūcijas un iestādes	authorities and institutions	Šis pilnībā attiecas tikai uz Latvijas Republikas iestādēm un institūcijām. Ja tiek runāts par citu valstu iestādēm/institūcijām, iespējams, ir jāizmanto cits tulkojums (piemēram, ES kontekstā bieži vien “bodies”, kā arī “kompetentā iestāde” ir “competent authority”, nevis “competent institution”).
izskaidrot vai papildināt informāciju	clarify or supplement information	
īpašumā	owned by; in the ownership of	
ir tiesības	has the right to	
ir tiesīgs	is entitled to	
izbeigt krimināllietu	terminate a criminal case	
izbeigt revīziju	terminate an audit	
izdarīt grozījumus	amend/make amendments to	
izdarīt kratīšanas	search premises	
izdarīt pārbaudes	carry out/conduct examinations	
izdot direktīvas	issue directives	
izdot licenci	issue a licence	
izmantot informāciju	use information	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
izmantot tiesības	exercise rights	
izpildīt norādījumus	comply with instructions	
izpildīt pienākumus	perform duties	
izpildīt uzdevumus	perform tasks/functions	
izraisīt būtiskas sekas	cause substantial consequences	
izskatīt informāciju	examine information	
izskatīt rezultātus	review results	
izskatīt sūdzības	examine complaints	
izsludināt vēlēšanas	call elections	
izveidot uzņēmumu	establish an undertaking	
izvērtēt	evaluate	Vienmēr jāvērtē kontekstuāli, jo būs gadījumi, kad šis jāatveido kā <i>assess</i> .
izvirzīt kandidātu	nominate a candidate	
izvirzīt nosacījumus	impose conditions	
juridiski	legally	
kārtība	procedures	Nevis <i>procedure</i> (procedūra)
kārtot grāmatvedību	keep the accounting	
konstatēt	establish; find; determine	
kontrolēt likuma ievērošanu	control compliance with the law	
līdzekļi	funds (naudas līdzekļi); financial resources / means (finanšu līdzekļi)	
likumā noteiktā kārtībā	in accordance with the procedures laid down by law	
likumīgi	lawfully	
likvidēt sekas	eliminate consequences	
likvidēt konkurenci	eliminate competition	
mērķis	purpose; aim; goal	
motivēts (lēmums)	reasoned (decision)	
nāk (stājas) spēkā	comes into force (law, Cabinet regulation); comes into effect (judgment; contract; agreement)	
ne mazāk kā	not less than / at least	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
neizpaužams	non-disclosable; not to be disclosed	
nodarīt kaitējumu/zaudējumus	cause harm/injury/losses	
nodokļu deklarācija	tax return	
nodot tiesības	transfer rights	
nodrošināt ar tulkojumu	provide a translation (to)	
nodrošināt iespējas	provide opportunities	
nodrošināt kontroli (par)	ensure control (of)	
nolikums	by-law	Kādas iestādes nolikums
	regulations	Ja runa ir par noteikumiem
nomāt	lease	
norādīt	set out; specify; indicate	
noraidīt	dismiss	
	reject	
normatīvie akti	laws and regulations	Ja tekstā norādīts normatīvais akts vienskaitlī, jāskatās konteksts. Ļoti bieži nav iespējams izmantot <i>law and/or regulation</i> , jo norādīti tieši noteikumi vai cits normatīvais akts, kas nav likums. Tādēļ vienskaitlī ir pieļaujama arī atveide <i>regulatory enactment</i> .
nosacījums	condition	
nosaka	prescribe; determine	
noteikt sodu	determine/impose a sentence/punishment	
noteikt stāvokli	determine/establish/identify circumstances/conditions	
nosaukums	name	
noslēgt līgumu	enter into/conclude an agreement/contract	
noteikt atšķirības	distinguish	
noteikt atvieglojumus	specify relief/exemption	
noteikt cenas	set prices	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
noteikt kārtību	prescribe/specify procedures	
noteikt nosacījumus	specify conditions	
noteikt noteikumus	prescribe/specify regulations	Dažos gadījumos arī <i>rules</i>
noteikt piemaksu	prescribe (supplements)	
noteikt statusu	grant a status	
noteiktajā kārtībā	in accordance with the prescribed procedures	
noteikts	stipulated; specified	Līgumos
	prescribed; specified	Likumos
noteikumi	regulations	
	provisions	
novērtēt	assess	Vienmēr jāvērtē kontekstuāli, jo būs gadījumi, kad šis jāatveido kā <i>evaluate</i> .
ņemt vērā	have regard to	
	consider	
	take into account	
pabeigt pārskatīšanu	complete a review	
padome [uzņēmuma/sabiedrības]	supervisory board	
pakļautībā	subject to the control of	
	subordinate to	
palikt amatā	remain in office	
palikt rīcībā	remain at the disposal of	
pamatojums	basis	
	grounds	
	justification	
pamatot pieprasījumu	provide grounds for a request	
pamatot savu interesi	justify one's interest	
pārbaudīt dokumentus	examine documents	
pārbaudīt kvalifikāciju	verify qualifications	
pārbaudīt rezultātus	examine results	
pārbaudīt telpas	inspect premises	
paredzēts	provided for	Paredzēts noteikumos – <i>provided for in regulations</i>
	intended	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
pārkāpums	violation	
	offence	
	infringement	
pārtraukt līgumu	terminate an agreement/contract	
pasākums	activity	
	measure	
	event	
pieaicināt ekspertus	invite experts	
piekritība	jurisdiction	
pieļaujot atkāpi	by way of derogation	
pieļaut	allow	
piemērot	apply [to]	
pienākumi	duties	Darba/amata pienākumi
	obligations	Likumā vai kādā citā dokumentā noteikti pienākumi
pieņemt lēmumu	take a decision [on/to]	Ja to dara valsts amatpersonas, tiesas
	adopt a decision	Ja to dara Saeima, Ministru kabinets
	decide on	Ja tiek izskatīta konkrēta jautājuma pieņemšana vai noraidīšana
pieņemt eksāmenus	conduct examinations	
pieņemt likumu	adopt a law	
piešķirt juridisko statusu	grant legal status	
piešķirt naudas līdzekļus no budžeta	allocate funds from the budget	
piešķirt tiesības	grant a right	
pildīt amata pienākumus	perform the duties of office	
pildīt nacionālo pasūtījumu	fulfil the national remit	
pildīt pienākumu	perform/undertake duties; fulfil/meet obligations	
pildīt uzdevumus	perform functions/tasks	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
pildīt valsts pasūtījumu	fulfil government procurements	
pilnvara	power of attorney	
pilnvarojums	authorisation	
pilnvarot	authorise	
prasība	action	
prasījums	claim	
prasīt atlīdzību par zaudējumiem	seek damages/compensation for losses	
procedūra	procedure	
publiska persona	public entity	
radīt kaitējumu	cause/harm injury	
realizēt padomdevēja tiesības	exercise advisory rights	
realizēt uzdevumus	fulfil tasks/functions	
rīcībspēja	capacity to act	
rīkot sarunas	enter into negotiations	
rīkoties (ar mantu)	deal with; administer; handle	
rīkoties ar kustamu īpašumu	dispose of movable property	
rīkoties saskaņā ar pilnvarām	act within limits of authority/authorisation	
saimnieciskais gads	financial year	
saņemt	receive	Piemēram, pakalpojumus
	obtain	Piemēram, informāciju
sasaukt sesiju	convene a session	
saskaņošana [dokumenta]	agree upon a document	
saskaņojums [dokumenta]	[document] agreement	
saskaņot rīcību ar	act in accordance with	
saskaņot	harmonise; co-ordinate; conform	
saskaņā ar	in accordance with	
saskaņojot (projektu ar iestādi, dienestu darbinieku utt.)	co-ordinate with / agree with [...] upon	Jāuzmanās ar <i>co-ordinate</i> lietojumu, jo bieži vien tekstā vienlaicīgi parādās gan “koordinēt”, gan “saskaņot”. Tās ir divas dažādas darbības,

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
		tādēļ nav atbilstoši tās tulkot vienādi. Ja tiek runāts par dokumentu/procesu saskaņošanu ar citu iestādi (respektīvi, ir nepieciešams šīs iestādes apstiprinājums), var izmantot arī iepriekš norādīto <i>agree [upon]</i> .
saskaņot likumus	harmonise laws	
sastādīt atzinumu (aktu)	draw up an opinion (a statement)	
sastādīt protokolu	prepare a report	
slēgt darījumus	enter into transactions	
slēgt līgumus	enter into/conclude contracts/agreements	
slēgts	restricted (competition)	
sniegt	provide	
sniegt ieteikumu	make a recommendation	
sniegt informāciju/zīņas	provide information	
sods	punishment (kriminālsods); penalty (administratīvais sods)	
spriedums	judgment	Tiesas spriedums
	judgement	Dokuments, kas nav tiesas spriedums
veikt saimniecisko darbību	perform economic activity	
stāties pie amata pienākumu pildīšanas	assume the duties of office	
stāties spēkā	come into force (likumi un starptautiskie līgumi); enter into effect (spriedumi, līgumi, vienošanās)	
sūdzība	complaint	
šā likuma izpratnē	within the meaning of this law	
taisa spriedumu	renders judgment	
tiesībspēja	legal capacity	
tiesību akti	legal acts; legislation	

Latviski	Angliski	Komentāri, piemēri
tiesību normas	legal norms, legal provisions	
tiesiski	legally	
tiesvedība	court proceedings	
uzdevumi	functions	
	tasks	
	assignment	
uzklausīt sūdzības	hear complaints	
uzlikt naudassodu	impose a fine	
uzlikt nodokļus	impose taxes	
uzlikt pienākumu	impose an obligation	
uzņemt izmaksas	assume/bear the costs	
uzskaite	accounting; registration; record	
uzskaitīt	register; record	
uzturēt prasību	maintain an action	
valde [uzņēmuma/sabiedrības]	executive board	
valdījumā	in the possession of	
veids	type (dokumenta)	
veikt darbību	operate; perform activities	
veikt	perform; conduct; carry out	
veikt pasākumus	implement measures	
vest reģistru	keep a register	